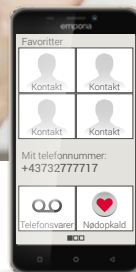

emporia
25
JAHRE
DAS ORIGINAL

emporias undervisningsbog

Din indgang til smartphone-verdenen

Denne undervisningsbog kan købes for EUR 18,90 (plus forsendelse) hos emporia Telecom.
order@emporia.at
+43 732 777717-0

Kolofon:

emporia Telecom GmbH & Co KG
Industriezeile 36 · 4020 Linz ·
Østrig
www.emporia.at

Koncept og udarbejdelse:

Sigrid Prammer
Karin Schaumberger

Copyright© 2017 by emporia
Telecom. All rights reserved.

Undervisningsbogen

Din indgang til smartphone-verdenen – er udarbejdet af emporia som led i digitaliseringsudviklingen. Den er beregnet som hjælp til alle dem, der bruger en smartphone for første gang.

Undervisningsbogen suppleres af brugsvejledningen, som først og fremmest beskriver anvendelse og grundindstillinger.

Softwaren til emporias produkter forbedres løbende. På den måde kan der muligvis opstå forskelle til beskrivelsen eller billederne i denne bog.

Vi arbejder med følgende elementer i undervisningsbogen:

- **Tip!** Gode råd fra forfatterne, som du bør være opmærksom på, når du bruger telefonen.
- **Praktiske øveopgaver.** I slutningen af hvert kapitel findes der opgaver, som du kan bruge til at tænke over og øve det, du har lært. Du kan finde vejledning til at løse opgaverne på: www.emporia.eu/faq
- **Det noterer jeg mig!** Plads til dine egne notater.
- **Vigtige begreber til det pågældende emne.** Er markeret med rødt i løbende tekst og gør det muligt at orientere sig om de relevante begreber.
- **Indtastningsfelter.** Begreber med fed skrift i løbende tekst kan du også finde på din [emporiaSMART](#).
- **Lydskrift.** Engelske fagbegreber, som i stadig højere grad indtager vores hverdag, findes i lydskrift i fodnoterne.

Indhold

Hvad er nyt på en smartphone i forhold til en tastaturtelefon?	07
Hvad kræver en smartphone for at virke?	13
Hvordan opretter jeg forbindelse til internettet?	25
Hvordan bruger jeg smartphonen med touchskærm?	31
Hvordan ser jeg, om smartphonen er klar til brug?	41
Hvad er apps?	49
Apps til basisfunktioner	53
Forhåndsinstallerede apps og indstillinger	73
Apps fra internettet	79
Sociale netværk og Messenger-programmer	87
E-mail på smartphone	95
Navigation med smartphone	101
Sikkerhed med smartphone og internettet	109
NoteNote	114

Hvad kan jeg forvente af denne brochure?

Du holder nu din første smartphone¹⁾ i hånden.
Mange spørgsmål trænger sig på.

Hvad gør jeg? Hvordan bruger jeg den, når der ingen knapper er?
Hvor må jeg trykke, og hvordan kommer jeg tilbage?

Denne undervisningsbog vil besvare dine spørgsmål ved at fortælle mere om de grundlæggende funktioner i din Android-smartphone. Derudover får du på de følgende sider beskrevet din smartphones anvendelsesmuligheder på et let og forståeligt sprog.

Formålet med brochuren er at gøre dig fortrolig med den nye teknologi, så du ikke holder dig tilbage fra at bruge den. Det er nemlig lettere at bruge en smartphone, end det måske ser ud!

Dyk ned i denne nye "smarte" verden! Du vil opdage, at betjeningen af din smartphone efter kort tid går som en leg.

1) Smartphone [sma:d fɔwn]

Også fru Andersen og hr. Holm har købt deres første smartphone!

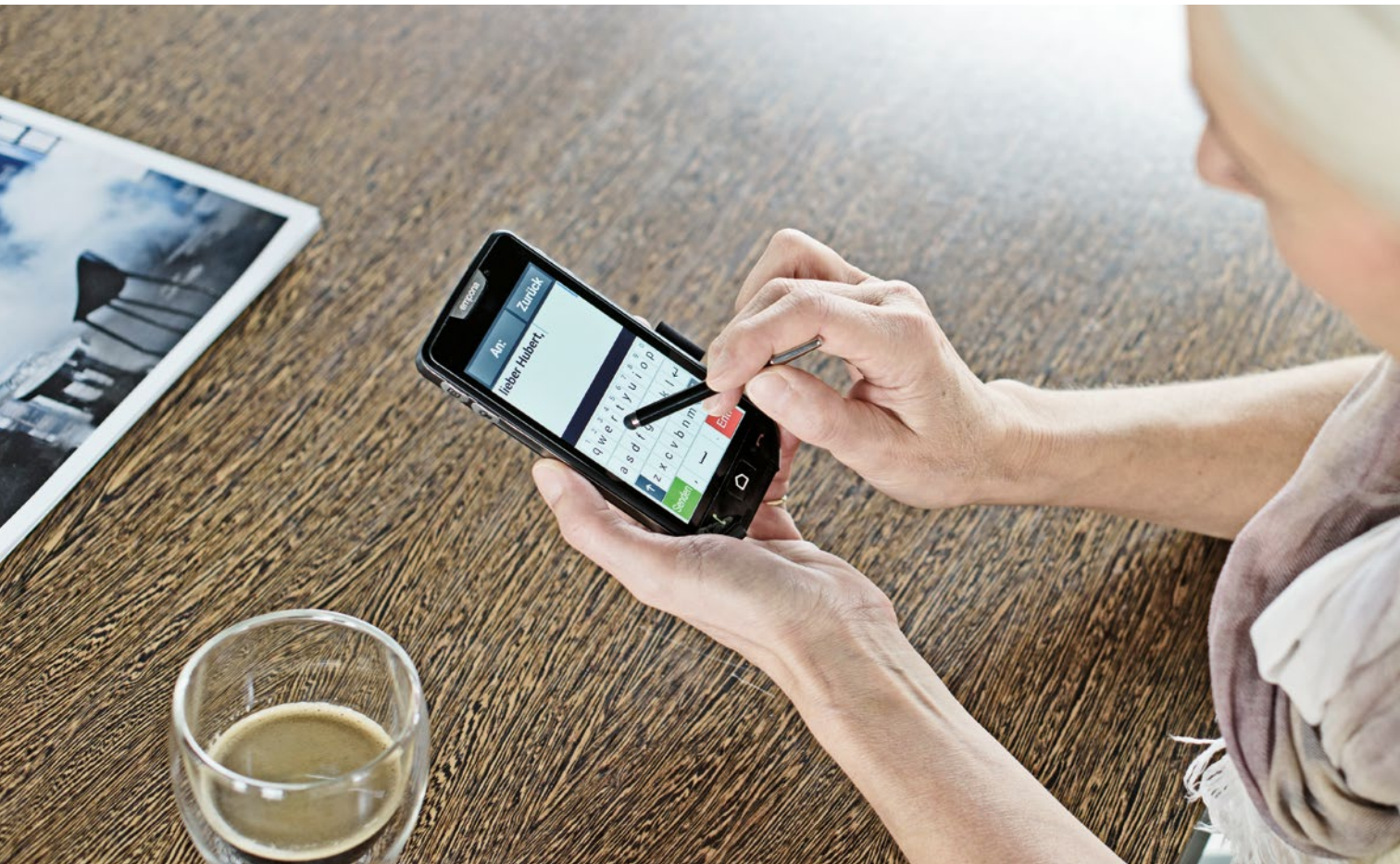
Efter at de nu har tændt for telefonen for første gang, kan de begejstret konstatere, at meget allerede virker bekendt! Næmlig fra computeren og den mobiltelefon, de har haft indtil nu. Og det har de helt ret i: En smartphone kombinerer funktionaliteter fra computeren og mobiltelefonen.

Der svirrer dog mange spørgsmål rundt i hovedet på fru Andersen og hr. Holm:

- › Hvad kan min smartphone?
- › Hvad skal jeg passe på, når jeg bruger den?
- › Kan jeg komme til at ødelægge den?
- › Hvordan betjener jeg telefonen uden knapper?
- › Hvorfor taler alle om apps?

Du er altså ikke alene med dine spørgsmål! Alle, der bruger en smartphone for første gang, har de samme spørgsmål. Følg fru Andersen og hr. Holm på deres "smarte" opdagelsesrejse, og glem ikke, at Rom ikke blev bygget på én dag!

Hvad er nyt på en smartphone i forhold til en tastaturtelefon?

- › Display
- › Touch-betjening
- › Billeder og videoer
- › Symboler
- › Mobilt internet
- › Bedre kontakt
- › Alt er tilgængeligt

Se lige,
alt det den kan...

Skærm

Skærmen, der også ofte kaldes **display**¹⁾, er meget større end på en normal mobiltelefon. Du kan meget bedre se indholdet på skærmen og kan lettere betjene din smartphone²⁾ med fingrene. Et skærbillede kaldes screen på engelsk, f.eks. homescreen³⁾ for startskærmen.

Touch-betjening

Der er ikke længere taster! I stedet for har din smartphone en **touchscreen**⁴⁾. Touchscreen er den engelske betegnelse for en berørings-skærm. Det vil sige, at du betjener din smartphone ved at berøre skærmen direkte med fingrene. Til dette formål er der præcis tre fingerbevægelser, som du skal kende: **trykke**, **trække fingeren hen over** og **zoome**⁵⁾. Hvis du vil indtaste tekst eller tal, vises automatisk et **tastatur** de rigtige steder på skærmen. For at lette overgangen til touch-betjening kan emporia smartphones også suppleres med et **tastecover**⁶⁾. Hvis tastecoveret ligger over skærmen, kan du bruge det til at tage telefonen eller afslutte et opkald. Tal med din forhandler om mulighederne med dette tilbehør.

1) Display [dis'plej]

2) Smartphone [sma:d fɔwn]

3) Homescreen [houm skriin]
(Startskærm)

4) Touchscreen ['tʌtʃ,sgri:n]

5) Zoomen ['su:mə]

6) Tastecover [taste klʌʌ]

Billeder og videoer

Din smartphone er også dit mobile **foto- og videokamera**. Har du prøvet at tage billeder med din almindelige mobiltelefon? Med din smartphone kan du nemt og billigt **sende billeder** til dem, du holder af. Du kan også optage særlige øjeblikke på video.

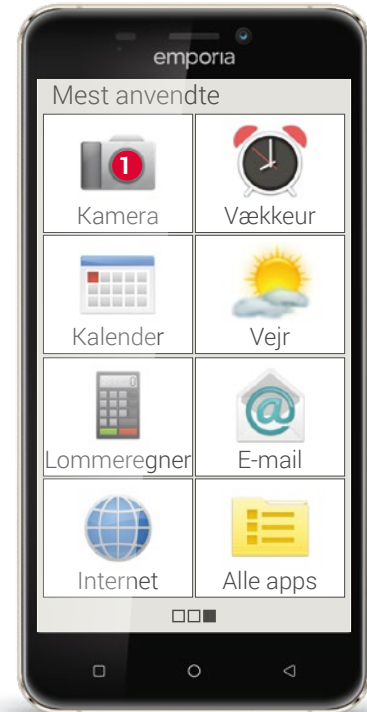
Symboler

De forskellige symboler står for programmer. Ligesom en computer har en smartphone også behov for programmer for f.eks. at sende e-mails¹⁾ eller tage et billede. Forskellen i forhold til computeren består i, at et program på en smartphone betegnes med det engelske ord **app**²⁾.

Hvis du f.eks. trykker på symbolet for kamera **1**, starter du kamera-appen.

Mobilt internet

Uanset om du har brug for information, eller bare vil fordrive tiden, så kan du **altid og overalt** komme på internettet med din smartphone, også selvom du ikke er i nærheden af din internetforbindelse derhjemme. Når du er undervejs, kobler du dig simpelthen blot på internettet ved hjælp af mobilnetværket.

1) E-mail [i: mɛjl]

2) App [ab]

Bedre kontakt

Det vigtigste i livet er kontakten til familie og venner. Med din smartphone kan du ikke kun foretage opkald og sende sms'er. Forskellige apps og internettet giver dig **en række kommunikationsmuligheder** som e-mail og sociale netværk.

Alt er tilgængeligt

I forhold til pc'en er din smartphone lille og handy, men har samtidig omfattende lagerplads. På den måde har du altid dine billeder, videoer og personlige notater på dig. Derudover kan du anvende **cloud¹⁾** til at gemme og sikre data.

Forestil dig cloud som en sky fyldt med data, data kan f.eks. være billeder eller oplysninger. Du har altid og hvor som helst adgang til denne sky, og dermed dine data, via **internettet**. Du kan også give andre adgang til din sky, f.eks. hvis du ønsker at dele dine billeder med andre.

Tip!

Da en sky gemmer data på internettet, er der risiko for, at nogen får indblik i din privatsfære, uden at du er klar over det. Gem derfor aldrig følsomme data i en sky!

1) Cloud [klaud]

Få overblik over dine erfaringer med forskellige tekniske enheder.

1) Hvad har du hidtil brugt din mobil til?

☐ Foretage opkald	☐ Skrive sms'er
☐ Læse sms'er	☐ Fotografere
☐ Vækkeur	☐ Kalender
☐ Andet:	

2) Hvilke andre tekniske enheder har du allerede brugt, som betjenes med en touchskærm?

☐ Hæveautomat	☐ GPS
☐ Maskiner på arbejdet	☐ Andet:

3) Hvordan har du hidtil taget billeder og optaget videoer?

☐ Med et fotoapparat	☐ Med et videokamera
☐ Med din forrige telefon	☐ Andet:

4) Bruger du en PC?

☐ Ja	☐ Nej

5) Bruger du også internettet på din PC?

☐ Ja	☐ Nej

Det noterer jeg mig!

Hvad kræver en smartphone for at virke?

- › Hardware og styresystem
- › Abonnement og netværksudbyder
- › SIM-kort
- › Lagerudvidelse

Det er utroligt, hvad der findes på en smartphone!

Hardware og styresystem

Hvis du allerede har brugt en computer, ved du, at en PC¹⁾ ikke kun består af hardware²⁾, det vil sige håndgribelige dele. Enhver computer har også et styresystem installeret, dvs. en **basissoftware**, så enheden overhovedet fungerer. De mest kendte styresystemer til PC'er er Microsoft WINDOWS³⁾ eller Apple⁴⁾ OSX.

Med udgangspunkt i styresystemet kan der så installeres flere programmer, som er specialiseret i forskellige opgaver, som f.eks. tekstbehandling eller grafikproduktion eller kommunikation.

En smartphone fungerer på tilsvarende måde, for en smartphone er blot en kompakt lommecomputer.

Enhver smartphone består af den hardware, som styresystemet er installeret på.

Programmerne kaldes apps i smartphone-verdenen. De mest gængse styresystemer til mobiler er **ANDROID**⁵⁾ og **iOS**⁶⁾. iOS bruges udelukkende til Apple-enheder, som f.eks. iPhone. Android er derimod et åbent styresystem, som bruges til mange enheder, og det er derfor langt det mest udbredte styresystem. Også emporias smartphone bruger Android som styresystem.

1) PC, forkortelse for Personal Computer [pɜːsənl kɒmpjuːtə]

2) Hardware [hɑːd,weɪə]

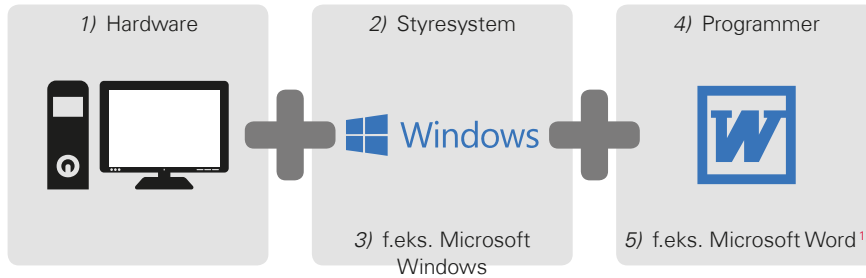
3) Microsoft WINDOWS [meikrəsoft wɪndəʊs]

4) Apple [æpl]

5) Android [ændrɔi'ɪʃ]

6) iOS [ai o es]

På computeren

På smartphonen

Tip!

Til hvert styresystem tilbydes et utal af apps, som du kan downloade på din smartphone som supplement til de apps, der allerede er installeret. Læs mere i kapitlet »Apps fra internettet« fra side 79..

1) Microsoft Word
[meikrosoft w3:d]

2) Google [guugl]

3) WhatsApp [wats ab]

Tip!

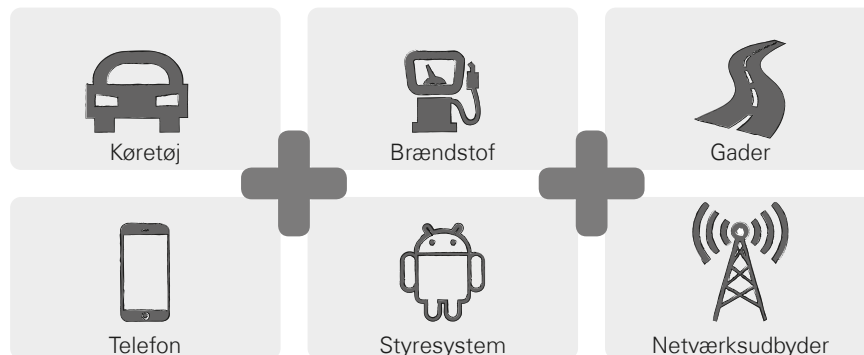
Har du hidtil brugt separate abonnementer til din fastnetforbindelse og din mobiltelefon?

Når du nu også har brug for et dataabonnement til din smartphone, vil det være oplagt at se nærmere på de samlede omkostninger til din mobile kommunikation. Mange netværksudbydere tilbyder kombinationsabonnementer.

Abonnement og netværksudbydere

Din smartphone er ganske vist som sådan funktionsklar med hardware, styresystem og apps. Men for at du kan foretage opkald og bruge internettet, har du brug for et abonnement hos en netværksudbydere.

Prøv at forestille dig en bil: Selv en spritny fuldtanket bil kan ikke køre, hvis den befinder sig midt i en skov. Der er behov for veje og gader. Sådan er det også med telefonen: Den har brug for et trådløst netværk fra en netværksudbydere til at overføre telefonsamtaler og data.

For at du kan benytte dig af netudbyderens trådløse netværk, skal du vælge og betale for et **mobilabonnement**.

Der findes mange forskellige abonnementer, som adskiller sig fra udbyder til udbyder. Tag dig tid til at se på mulighederne, og vælg en model, som passer præcist til dig. Du kan uden tvivl også få gode råd hos din forhandler.

Hvad indeholder abonnementet?

Abonnementet beskriver tydeligt, hvilke og i hvilket omfang du må bruge **funktionerne i det trådløse netværk**. Ethvert abonnement indeholder aftaler om følgende elementer:

Telefoni

Sms

Øvrige omkostninger

Internet

Enhed

Hvis du hidtil har brugt en tastaturtelefon, har dit abonnement sikkert indeholdt aftaler vedrørende **telefoni** og **sms**. Du har muligvis også lejet eller købt en telefon billigt sammen med abonnementet. Men dette abonnement gav ikke mulighed for at koble sig på internettet.

Tip!

Hvordan ved din mobil, hvilke vilkår der gælder for dig, når du foretager opkald?

Alle de detaljer, som reguleres af dit abonnement, overføres via det SIM-kort, som du får af din netudbyder.
Læs mere fra sideside 19.

Tip!

Hvis dit abonnement ikke indeholder en datapakke, bør du helt klart slå brugen af mobildata på smartphonen fra. I modsat fald kan der opstå uønskede omkostninger!

Hvis du ikke er sikker på, om dit abonnement indeholder en datapakke, bør du ringe til din netudbyders hotline.

Når du nu bruger en smartphone, skal du sikre dig, at abonnementet også indeholder **overførsel af mobildata**. Når du bruger internettet, bliver der nemlig løbende overført data fra og til din smartphone via det trådløse netværk.

Et smartphone-abonnement regulerer altså også brugen af internettet og indeholder således en **datapakke**. Forestil dig denne datapakke som en slags forudbetaling til at bruge internet. Hver gang du er på internettet med din smartphone, bliver din forudbetaling mindre.

Hvor stor skal en datapakke være?

Datapakkens størrelse udtrykkes for det meste i gigabyte¹⁾ (GB).

Hvilken datapakke du skal have, afhænger af, hvad du gerne vil bruge din smartphone til.

- Hvis du primært regner med at læse e-mails og ind imellem søge information på internettet, er en mindre datapakke tilstrækkelig.
- Men hvis du jævnligt ønsker at se videoer på internettet, har du behov for en større datapakke.

1) Gigabyte [gigabit]

Hvilke abonnementsmodeller findes der?

Bliv ikke forvirret over de mange forskellige abonnementer, som tilbydes på markedet. Overordnet set hører de nemlig alle til én af disse tre grupper:

› Forudbetalings-abonnement	› Taletidsabonnement	› All inclusive-abonnement
Værdikort	· Fast minuttal, sms og data	· Flatrate
· Uden binding	· Med binding	· Med binding
· Forudbetaling: Betaling på forhånd	· Efterbetaling: Betaling efterfølgende (månedligt)	· Efterbetaling
· Når du har opbrugt din forudbetaling, kan du ikke foretage opkald eller gå på nettet mere.	· Hvis den aftalte forbrugspakke overskrides, gælder andre priser.	· Vær opmærksom på det, der står med småt i aftalen.

Tip!

Brug tid på at overveje, hvad du har brug for, og vælg derefter det rigtige abonnement.

Spørg dig også her grundigt for hos forhandleren, det betaler sig at sammenligne abonnementerne.

Tip!

Undersøg, hvilken netinfrastruktur din udbyder anvender, og hvilket omfang den har – i nogle områder kan der være problemer med at modtage signal, især når man ønsker at bruge internettet. Tjek modtagestyrken, hvis du har på fornemmelsen, at din smartphone er langsom. *Læs mere på sideside 42.* Du har muligvis problemer med signalmodtagelsen!

Hvilke udbydere af mobilabonnementer findes der?

Hvert land har forskellige netværksudbydere, og der kommer løbende flere til. Kun nogle få udbydere har deres egen **netinfrastruktur**. Alle andre netværksudbydere har ikke deres egen netinfrastruktur, men "lejer" netværk hos andre udbydere. Man taler i dette tilfælde om **indenlandsk roaming**.

Begrebet roaming¹⁾ forbindes ofte med ukendte, høje omkostninger. Men du kan være ganske rolig, indenlandsk roaming giver ikke dig som bruger flere omkostninger, da brugen af netinfrastrukturen reguleres mellem netværksudbyderne.

Når en netudbyder lover 100 % **dækning**, betyder det ikke, at du har internetforbindelse overalt. Det er muligt, at 2G-nettet dækker 100 %, og at det er godt til at foretage opkald og sende og modtage sms-beskeder, mens du ikke eller kun vanskeligt kan få adgang til data fra internettet.

1) Roaming [rəʊmɪŋ]

Netudbydere med egen netinfrastruktur:**> Østrig**

- A1
- T-Mobile
- Drei

> Tyskland

- Telefonica
(E-Plus og O2)
- Telekom
- Vodafone

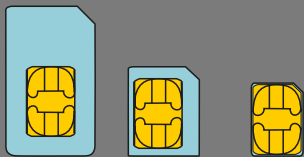
> Schweiz

- Swisscom
- Sunrise
- Salt

Eksempler på netudbydere uden egen infrastruktur:

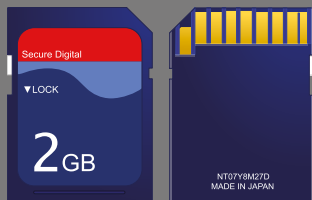
· bob, YESSS! (A1-net)	· FONIC (Telefonica-net)	· M-Budget (Swisscom-net)
· tele.ring, HoT (T-Mobile-net)	· congstar (Telekom-net)	· ALDI Suisse (Sunrise-net)
	· otelo (Vodafone-net)	· UPV Cablecom (Salt-net)

SIM-kortstørrelser:

Mini   Micro   Nano

Hukommelseskort-størrelser:

SD Card

miniSD Card

microSD Card

Hvad betyder 2G, 3G, 4G og 5G?

Som enhver anden teknologi ændrer mobilteknologi sig også i takt med tiden. Netudbydere fornyer således løbende deres netinfrastruktur for at holde systemerne opdaterede. Det har ført til forskellige **generationer af mobilstandarder**, som man bruger forkortelser som 2G, 3G og 4G for. G står for generation og betegner således anden, tredje og fjerde generation af mobilstandarderne.

Forskellen mellem 2G, 3G, 4G og 5G ligger primært i **hastigheden** for data-overførslen, men også i den geografiske udbredelse, dvs. **modtagestyrken**. Der er dog også tekniske forskelle på smartphones: emporiaSMART er f.eks. en 3G-kompatibel enhed.

SIM-kort

SIM-kortet informerer din mobil om, hvilket abonnement du bruger hos hvilken **netudbyder**.

Der findes tre størrelser SIM-kort: **Mini SIM**, **Micro SIM** og **Nano SIM**.

Hvis dit SIM-kort har en anden størrelse, kan du få det byttet hos din udbyder eller købe en adapter hos en forhandler.

Lagerudvidelse

Du kan også udstyre din emporia smartphone med et hukommelseskort, f.eks. et **microSD Card**. På den måde øger du telefonens lagerkapacitet og kan gemme flere data, billeder, videoer osv.

1) Hvilken netværksudbyder bruger du?

_____

2) Hvilken netinfrastruktur bruger denne netværksudbyder?

_____

3) Hvilket abonnement har du indgået med din netværksudbyder?

Forudbetalingsabonnement

Taletidsabonnement:

Hvor mange minutters taletid? _____

Hvor mange sms-beskeder? _____

All inclusive-abonnement

4) Indeholder dit abonnement også en datamængde?

Ja Hvor stor datamængde? _____

Nej Ved ikke

5) Bruger du et hukommelseskort til lagerudvidelse?

Ja Nej

Ved ikke

Det noterer jeg mig!

Hvordan opretter jeg forbindelse til internettet?

- › Wi-Fi
- › Mobildata

Hvordan kommer jeg på internettet?

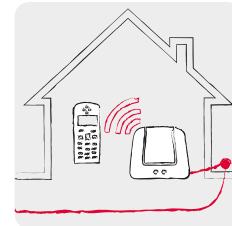
Vores brug af telefoner har ændret sig markant i de seneste årtier. Tidligere var telefonen altid fysisk bundet til et sted, undervejs kunne man måske finde en telefonboks og ringe fra.

Teknisk set var det sådan, at der blev ført et **telefonkabel** til huset. Dette kabel mundede ud i en boks på husmuren. Inde i huset blev **fastnetapparatet** sat i telefondåsen og på den måde forbundet med telefonkablet. Det var kun muligt at gå rundt med telefonen, hvis kablet var langt nok.

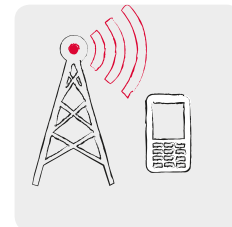
Først senere gjorde **den trådløse telefon** sit indtog i vores hjem. Endelig kunne man gå frit rundt i huset med telefonen, basisstationen til den trådløse telefon var dog som tidligere tilsluttet via kabel.

I 90'erne slår så **mobiltelefonen** igennem, som fungerer helt uden kabel. Kommunikationen foregår via radiobølger, og **de trådløse netværks** sendemaster bliver stadig mere synlige.

Telefon

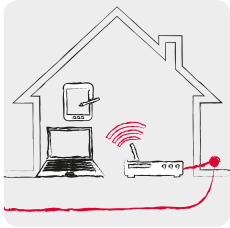

Hjemme med telefonkabel:
Trådløs telefon

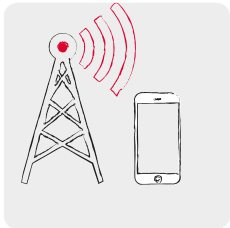

Undervejs med radiosignaler:
Det trådløse net

Internet

Hjemme med
datakabel: Wi-Fi

Undervejs med
radiosignaler:
Det trådløse net

Man kan forestille sig dataoverførsel fra internettet på samme måde.

Der føres et **datakabel** hen til huset, og PC'en tilsluttes med en kabelforbindelse. Men man kan også tilslutte en såkaldt **Wi-Fi¹⁾**-router²⁾ til datakablet. Denne router opbygger **et lokalt trådløst netværk**, som kan forbinde en række digitale enheder med datakablet. Fordelen er, at laptop³⁾ (bærbar computer), tablet⁴⁾ og smartphone kan surfe⁵⁾ på internettet samtidig.

Men hvis du er undervejs og kommer uden for dit Wi-Fi-netværks rækkevidde, kan tilslutningen til internettet kun etableres med en **mobil dataforbindelse**. Ligesom når der foretages mobile opkald, overføres dataene også via det **mobile trådløse netværk**. En smartphone benytter fortrinsvis Wi-Fi fremfor den mobile dataforbindelse. På den måde passer du godt på den forudbetalte datamængde i dit smartphone-abonnement.

Tip!

Mange offentlige steder som f.eks. banegårde, restauranter og indkøbscentre stiller en gratis internetadgang til rådighed via Wi-Fi. Da mange mennesker benytter sig af disse datakabler på én gang, kan forbindelsen være langsommere. Af sikkerhedsmæssige årsager kan det anbefales at slette offentlige Wi-Fi-netværk, som du ikke bruger regelmæssigt, fra listen over Wi-Fi-forbindelser.

1) Wi-Fi [waj.faj]

2) Router [ru:tar]

3) Laptop [læptop]

4) Tablet [tæblæt]

5) Surfe [sæ:fə]

Tip!

Før du rejser udenlands, bør du undersøge din netudbyders roamingbetingelser i det land, du rejser til – mange billigere abonnementer er dyrere i udlandet. Og på rejser langt væk er der stadig roaming-gebyrer! For at være sikker bør du slå forbindelsen via mobildata fra og i stedet benytte de gratis Wi-Fi-forbindelser, som f.eks. tilbydes på hoteller.

Dataforbindelse i udlandet

Hvis du sætter pris på at rejse, kan du naturligvis også bruge din smartphone i udlandet. Du bruger i givet fald en udenlandsk udbyders netinfrastruktur, og man taler her om **udlandsroaming**. Det er vigtigt, at du sætter dig ind i **roaminggebyrerne** i det respektive land på forhånd. Roaminggebyrer er omkostninger, som du skal betale for anvendelse af et udenlandsk mobilnetværk.

Siden sommeren 2017 har det været muligt at foretage opkald på mobilen og surfe på internettet uden roaminggebyrer inden for EU's grænser, i Island, Liechtenstein og Norge. Her kan du bruge mobilen på de samme vilkår som i dit eget EU-land.

Nu hvor du har læst en del om internetforbindelser, skal det nævnes, at du også bør være opmærksom på de generelle **internetsikkerhedsregler**, når du bruger din smartphone! Tag bevidst stilling til, om du vil offentliggøre personlige oplysninger, åbn aldrig e-mailvedhæftninger fra ukendte afsendere, og send aldrig dine kontooplysninger på anmodning!

1) Bruger du en computer eller en tablet derhjemme?

- Ja Nej

2) Hvis ja, kan du så også komme på internettet?

- Ja Nej
 Ved ikke

3) Hvis ja, hvordan opretter du forbindelse til internettet?

- Wi-Fi) Kabelforbindelse
 USB-stick Ved ikke

4) Hvis du bruger Wi-Fi derhjemme, kan du også bruge det til at tilslutte din smartphone. Her kan du notere navn og adgangskode til dit Wi-Fi-netværk:

(du finder som oftest disse oplysninger på bagsiden af Wi-Fi-routeren)

Wi-Fi-netnavn:

Wi-Fi-nøgle/adgangskode:

Det noterer jeg mig!

Hvordan bruger jeg smartphonen med touchskærm?

- › Tryk
- › Zoom
- › Træk fingeren hen over
- › Tastatur på touchskærmen

Øvelse gør mester!

Det er ganske let at bruge smartphone!

Skærmen på din smartphone er en **touchscreen**. Touchscreen er den engelske betegnelse for en berøringskærm. Denne skærm reagerer på berøring med fingrene eller særlige stifter (for eksempel stiftet emporia-STYLUS¹⁾).

Du "arbejder" altså direkte på skærmen på din smartphone.

Kast dig ud i det – du vil hurtigt finde ud af, hvor let og sjovt det er!

Tryk

Der er en afgørende forskel på, hvordan almindelige taster fungerer i forhold til en touchskærm. Almindelige taster er ligesom knapper: de reagerer, så snart der bliver trykket hårdt nok på dem.

En touchskærm derimod reagerer ikke på selve trykket, men registrerer til gengæld hudens kapacitive spænding, når du berører den med en finger. Når du tager fingeren væk fra displayet igen, afbrydes spændingen – dette reagerer smartphone-displayet på.

Det kommer altså ikke an på, hvor hårdt du trykker! Placer fingeren på skærmen uden decideret at trykke, men så der opstår en entydig kontakthætte mellem finger og glas. Når du tager fingeren væk igen, reagerer displayet og udfører den ønskede handling.

Tip!

Brug primært pegefingeren, da finmotorikken er bedst her.

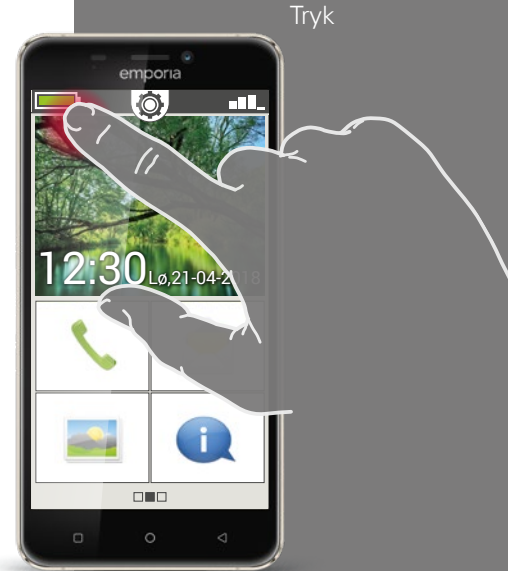
Tryk og hold

Oftede reagerer et billedelement anderledes, når man ikke bare trykker kort på det, men i lidt længere tid. Man taler om at **trykke og holde**. Nogle gange kan også "**dobbeltklik**", dvs. berøringstryk to gange hurtigt efter hinanden, fremkalde en anden reaktion end et enkelt tryk.

Tip!

Afprøv stille og roligt forskellige typer betjening som tryk, tryk og hold og dobbeltklik på telefonen. Når du øver dig, lærer du hurtigt, hvor hårdt og hvor længe du skal berøre skærmen, så smartphonen gør det, du gerne vil have den til.

Det vigtigste er, at du tager dig tid og oplever, hvordan det fungerer i ro og mag!

Træk fingeren
hen over

Træk fingeren hen over

Vil du gerne læse tekst, som er skjult på displayet? Vil du gerne bladre som i et fotoalbum? Så skal du trække fingeren hen over.

Berør skærmen med en finger, og træk fingeren i den ønskede retning.

Indholdet følger din finger. Vær opmærksom på, at fingeren hele tiden skal være i kontakt med skærmen, mens du trækker den hen over skærmen.

Du skal altså lægge pegefingeren konstant og med et let tryk på displayet.

Det er ikke nødvendigt at trykke hårdt. Men hvis du berører skærmen på en tøvende måde, kan det muligvis fortolkes som "tryk". Det kan heller ikke anbefales at skubbe billedindholdet hurtigt frem, så indholdet ruller videre af sig selv. På den måde giver du kontrollen fra dig! Det er bedre på kontrolleret vis at flytte billedindholdet ad flere omgange.

Tip!

Fingeren kan trækkes hen over skærmen i forskellig retning afhængigt af billedindholdet. Prøv det bare af!

Zoom

Vil du gerne se nærmere på billeder, eller har du problemer med at se specifikke tekstudsnit? Med din smartphone har du mulighed for at **forstørre** eller **formindske** indhold på skærmen.

Berør skærmen samtidigt med tommel- og pegefinger.

- For at forstørre billedudsnittet skubber du de to fingre fra hinanden.
- For at formindske billedudsnittet skubber du de to fingre imod hinanden igen.

Under bevægelsen skal fingrene blive i kontakt med skærmen.

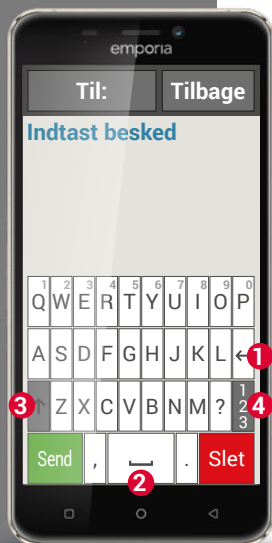
Tip!

Føler du dig endnu ikke sikker i anvendelsen af fingerbevægelser? Du kan øve dig trin for trin med **Touch Trainer**, en app fra emporia. Med den bliver du hurtigt ekspert i at trykke let, trække fingeren hen over skærmen og zoome.

Zoom

Stående QWERTY- tastatur

Tastatur

Vil du skrive en sms eller en e-mail? Her har smartphonen også brug for et tastatur. Når der er behov for **tekstinput**, og du trykker på et indtastningsfelt, vises softwaretastaturet automatisk i nederste del af skærmen.

Som standard vises et tastatur, der er opbygget som et computertastatur. Man kalder denne type for et **QWERTY-tastatur** efter placeringen af de første seks bogstaver i den øverste tastaturrække.

Oftede benyttede taster er linjeskift **1** og mellemrum **2**.

Med pilen opad **3** skifter man til store bogstaver, med "123" **4** åbner man tastaturet til tal og symboler, med emoticons¹⁾ (smileys).

Ethvert QWERTY-tastatur består af fire linjer, som viser bogstaver og diverse tegn. Tastaturets præcise indhold kan ændre sig alt efter anvendelse, da tegnene tilpasses efter formålet.

I den øverste linje har **tasterne dobbelt funktion**: hvis du trykker kort, indtastes bogstavet. Hvis du **trykker og holder** (det betyder, at fingeren ikke må tages væk), tastes tallet.

Også andre bogstaver, især vokalerne, kan vise andre tegn, når du trykker og holder. Sådan finder du f.eks. omløyd eller specialtegn på andre sprog.

For f.eks. at skrive "ö" trykker og holder du "o". I det ekstra felt, som nu vises, er tallet 9 fremhævet, dvs. valgt. Hvis du blot løfter fingeren, skrives 9 i teksten. Hvis du vil skrive "ö", trækker du fingeren til venstre, indtil "ö" er fremhævet, og tager først da fingeren væk fra skærmen.

Tip!

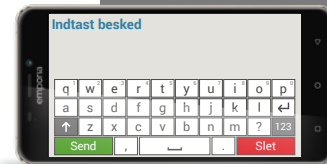
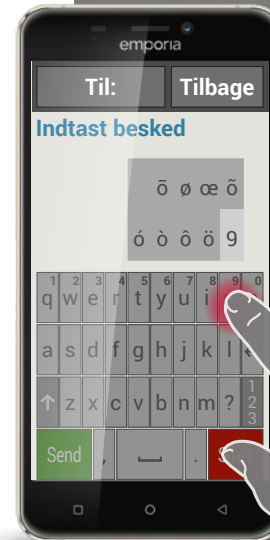
Ind imellem kan det være lidt vanskeligt at ramme det rigtige bogstav, når du skriver. Prøv emporia Stylus til tekstinput! Du vil opleve, at det er meget hurtigere og lettere at skrive med stiften.

Du kan også tage din smartphone i hånden, så den ligger ned. I så fald bredes tastaturet ud over hele skærmfladen, og de enkelte taster bliver bredere og lettere at ramme.

Tip!

Du kan angive i **Indstillinger** under **Display**, om visningen automatisk skal vendes, når du holder din smartphone i liggende format.

I tekstindtastningsfeltet ser du en lodret blinkende streg, det er tekstmarkøren. Der hvor markøren står, indtastes teksten. Hvis du f.eks. gerne vil rette en trykfejl, kan du flytte markøren hen til den tekst, du allerede har skrevet. Du trykker bare et sted i teksten, hvorefter markøren hopper derhen, så du kan indtaste. På den måde kan du nemt rette trykfejl uden at slette hele teksten med slettetasten.

Tastatur til tegn,
symboler og emoticons

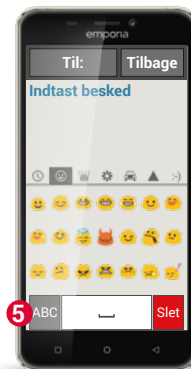
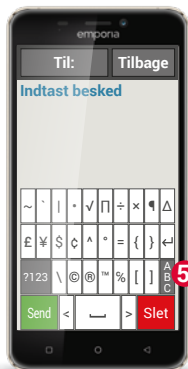
Der findes flere forskellige tastaturer, som du kan hente frem med de grå taster:

- 1 Skift til tastaturet med **store bogstaver**.
- 2 Hent tastaturet med tal og tegn frem.
- 3 Her kan du skifte videre til flere **symboler** og til tastaturet med **emoticon-symboler** 4.
- 5 Her kommer du tilbage til bogstavtastaturet.

Tip!

Hvis du ønsker at skrive en tekst, men tastaturet endnu ikke bliver vist, trykker du blot kort i tekstindtastningsfeltet.

Tastatur med
· tal og tegn
· symboler
· emoticons

1) For at åbne app-siden trækker du på startsideen fingeren fra højre mod venstre. Åbn appen **Touch Trainer** under **Alle apps**, og øv dig i at betjene smartphonen ved hjælp af displayet. Hvad har du let ved, og hvad har du vanskeligt ved?

---

2) Tryk på fotosymbolet på startskærmen for at åbne fotoalbummet.

Tryk lidt længere på et af billederne i fotooversigten (tryk og hold). Hvilket ikon ser du, og hvad er forskellen i forhold til, at du kun trykker kortvarigt på et billede?

---

3) Åbn et af billederne i fotoalbummet, og forstør billedet ved at zoome. Du kan forstørre eller formindske et billede ved at "dobbelklikke" på det.

Det noterer jeg mig!

1) Du kan finde vejledning til at løse opgaverne på internettet under www.emporia.eu/faq

Hvordan ser jeg, om smartphonen er klar til brug?

- › Ikoner på startskærmen
- › Hvad gør du, hvis du ikke kan foretage opkald?
- › Hvad gør du, hvis du ikke kan komme på internettet?

Ikoner på startskærmen

Har du samlet din smartphone korrekt, indsat det rigtige SIM-kort, og tændt for telefonen? Tillykke, det var første skridt!

Tip!

Hvis du har behov for hjælp til at konfigurere din smartphone, kan du se det i vejledningen til din emporia smartphone.

Men hvordan ved du, om smartphonen nu er klar til brug, og om du har adgang til internettet?

Her får du hjælp af ikonerne på startskærmen (**homescreen**)¹⁾. Startskærmen er udgangsskærmen på din smartphone, som vises, når du tænder for din telefon, og når ingen af smartphonen's funktioner anvendes. Ved hjælp af **Home-knappen** **4** henter du startside frem og kommer derved altid tilbage til udgangspunktet.

Øverst i kanten af displayet ses tre symboler:

- 1** Batteriindikator
- 2** Hurtig-indstillinger
- 3** Signalstyrke

Tip!

Når du trykker længe på Home-knappen, får du et overblik over alle igangværende funktioner. Hvis du har mange aktive apps samtidig, kan telefonen blive langsommere. Luk apps ved at trække de viste billeder til siden ud over displaykanten.

1) Homescreen [houm skriin]

Signalstyrke

Tryk kortvarigt på ikonet for signalstyrke for at få vist detaljerede oplysninger om modtagelsestyrke og forbindelser til din smartphone.

> Hvor stærk er modtagelsestyrken i det net, du bruger netop nu?

I dette eksempel har smartphonen 75 % modtagelsestyrke.

> Hvilken netudbyder er telefonen tilsluttet, og hvilken netværksteknologi anvendes lige nu?

Denne smartphone er på A1's net og bruger en 3G-forbindelse.

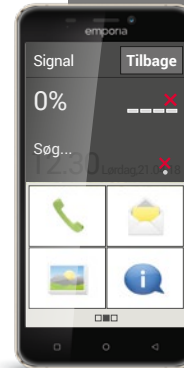
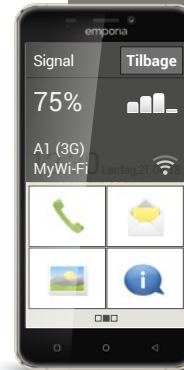
> Hvad hedder det Wi-Fi-netværk, som telefonen er tilsluttet, og hvor stærk er forbindelsen?

Telefonen er tilsluttet Wi-Fi-netværket "pickup", og modtagelsestyrken er ca. 66 %.

Hvad gør jeg, hvis jeg ikke kan foretage opkald?

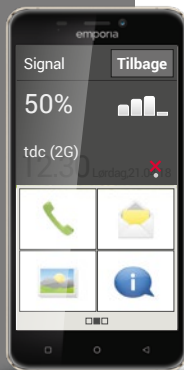
Hvis der står 0 % i modtagelsestyrke, og der er et rødt X i stedet for modtagebjælken, har du for øjeblikket ingen forbindelse til et mobilnetværk.

- > Har du sat et SIM-kort i telefonen?
- > Vender det rigtigt?
- > Er SIM-kortet gyldigt, eller er det måske udløbet?
- > I forbindelse med værdikort: Har du stadig et forudbetalt beløb?
- > Befinder du dig for øjeblikket inden for et mobilnetværks rækkevidde?
- > Har du aktiveret "Flytilstand"?

Ingen data-
forbindelse

Hvad gør jeg, hvis jeg ikke kan komme på internettet?

Tjek modtagelsestatus. Hvis der vises en 2G-forbindelse, har du ikke adgang til internettet. Enheden skal mindst være tilsluttet et 2.5G-net (som f.eks. **EDGE**¹⁾, **GPRS**²⁾, ...) eller højere for at kunne overføre data.

➤ Har du aktiveret den mobile dataforbindelse på smartphonen?

Slå **Mobildata** til i Hurtigindstillingerne.

➤ Har du et SIM-kort fra en netværksudbyder, som ikke har sit eget mobilnetværk?

Aktivér **Dataroaming** i "Indstillinger for netværk", så smartphonen tillader indenlandsk roaming og anvender din abonnementudbyders partner-netværk. *Læs mere på side 20.*

➤ Er du tilsluttet et Wi-Fi-netværk?

Hvis der ikke vises et Wi-Fi-navn i modtagelsestatus, men et rødt X, er der ingen forbindelse til et Wi-Fi-netværk.

Aktivér Wi-Fi i Hurtigindstillingerne, vælg et netværk, som genkendes af smartphonen, og indtast den tilhørende adgangskode. *(Se vejledningen til emporia smartphone)*

1) EDGE [ed3] – akronym for "Enhanced Data Rates for GSM Evolution"

2) GPRS [dʒi: pi: ɑ:r 'es] – akronym for "General Packet Radio Service"

Hurtig-indstillinger

Tandhjulssymbolet øverst i skærmkanten på startskærmen giver dig til enhver tid hurtig adgang til de vigtigste indstillinger fra startskærmen.

Med et enkelt tryk med fingeren kan du aktivere funktioner som **Vækkeur**, **Lydløs**, **Wi-Fi** eller **Mobildata**.

Tryk på det grå **fra**-felt, hvorefter visningen skifter til det blå **til**-felt.

Tryk på tekstfeltet, f.eks. **Wi-Fi**, hvis du ønsker mere detaljerede visninger eller indstillinger. Så kan du vælge netværk og oprette en forbindelse.

Tip!

Flere hyppigt anvendte funktioner som Bluetooth eller Sted (GPS) findes i den udvidede liste under **Flere indstillinger**.

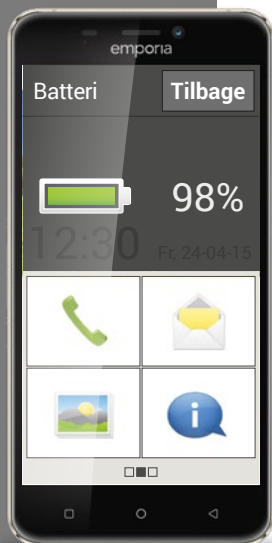

Hurtig-indstillinger

Udvidet visning af hurtig-indstillinger

Der kan være forskel på visningen af indtastnings-skærmen afhængigt af smartpho-
model.

Batteriindikator

Når du trykker på batteriindikator- symbolet, vises den nøjagtige batteristatus i procent. Lad dig ikke forvirre af den grafiske visning, som blot er en grafisk præsentation af batteritilstanden: Det er kun procentangivelsen, som fortæller præcist, hvor meget batteriet er opladet.

Har du hidtil fra din tastaturtelefon været vant til, at batteriet holder ca. en uge uden at blive ladet op? Batteriet på en smartphone bruges imidlertid meget mere, alene det store display forbruger virkelig meget strøm. Gængse smartphones skal som oftest lades op igen efter en eller to dage. Batteriet på en emporia smartphone er lavet til at holde betydeligt længere ved gennemsnitlig brug.

Tip!

Sådan holder dit batteri længere:

- Indstil den tid der går, inden skærmen går i strømsparetilstand til at være så kort som muligt.
- Slå funktioner som Bluetooth eller lokationssøgning via GPS fra, når du ikke bruger dem.
- Udsæt ikke din smartphone for kulde i lang tid ad gangen.

Hvad er apps?

- › Apps til basisfunktioner
- › Forhåndsinstallerede apps
- › Apps fra internettet

Det er en stor fordel ved smartphones, at du kan tilpasse din enhed efter dine behov ved hjælp af såkaldte apps. Ordet "app" er den korte form af **applikation**. Forestil dig et lille computerprogram, som kan bruges til forskellige formål.

Som udgangspunkt fungerer din smartphone også uden installation af ekstra apps.

De vigtigste apps, som du f.eks. har brug for til at foretage opkald, tage billeder, sende e-mails osv., findes nemlig allerede på din smartphone.

Forhåndsinstallerede apps kræver som oftest ingen internetforbindelse og kan bruges uden udveksling af mobildata.

Hvor finder du de forhåndsinstallerede apps? Træk fingeren fra højre mod venstre på startskærmen for at få vist **app-skærmen**. Her vises de apps, som du bruger mest. Det vil sige, at symbolerne kan ændre sig med tiden. For nederen til højre findes feltet **Alle apps**, som du kan bruge til at åbne en liste over alle de apps, der er installeret på smartphonen.

Tip!

Det er helt normalt at være lidt tilbageholdende i starten med at hente apps fra internettet. Når du først har gjort dig fortrolig med app-verdenen, finder du dog hurtigt ud af, at du ikke vil undvære de utallige fordele, som er forbundet med apps!

Vi har udviklet det lille program App Installer, så du helt ukompliceret kan sætte dig ind i app-verdenen. **App Installer** indeholder et udvalg af særligt populære og nyttige apps for **nybegyndere**. Alle disse apps er forberedt til nem installation. Tænk på App Installer som et vindue til internettets verden: Du kan afprøve og tjekke de udvalgte apps uden at registrere dig.

Når du er blevet glad for apps og ønsker at installere flere, er det tid at registrere sig hos Google. Du kan sammenligne det med at give Google dit visitkort: Du oplyser dit navn og en kontaktadresse, i dette tilfælde en e-mailadresse. Der findes en beskrivelse af, hvordan du opretter en **Google-konto** på *side 81*.

Med en Google-konto får du adgang til alle apps, som findes på internettet, og **Google Play Store** er den app, som du bruger til at downloade apps med. I Play Store findes mange gratis apps, men en del skal man betale for. Du bør læse app-beskrivelsen grundigt igennem, før du downloader en app, så du ikke ufrivilligt kommer til at hente en app, der koster noget.

Tip!

Ikke alle gratis apps er lige gode! Sørg for at have styr på, hvad du installerer på din smartphone. I forretninger i det virkelige liv ser du jo også på, om kvaliteten er i orden, når du køber en vare på tilbud. Kundernes kvalitetsangivelser kan hjælpe dig med at få et indtryk af appen – ★★★★★ (5 stjerner) er den bedste kategori.

Apps til basisfunktioner

- › Opkald
- › Sms
- › Fotografering

Der kan være forskel på visningen af indtastnings-skærmen afhængigt af smartphone-modellen.

Tip!

Når du vil rulle ned i kontaktlisten, er det bedst at lade fingeren glide hen over ansigterne i højre side af displayet. Hvis man trækker fingeren hen over området med navne, kan det ske, at man ufrivilligt kommer til at foretage et opkald.

Opkald

Selvom man har mange forskellige funktioner integreret i én enhed, er det stadig det primære ved en telefon at kunne foretage opkald.

Med denne app kan du foretage opkald og administrere kontakter på emporia smartphone.

Du kan indtaste et telefonnummer til at foretage et opkald på tre måder:

- 1 **Telefonbog:** Vælg en kontakt på listen, og tryk på navnet.
- 2 **Tastatur:** Indtast nummeret på tastaturet, og vælg derefter Ring op.
- 3 **Seneste opkald:** Vælg en kontakt på listen over de seneste opkald. Mistede opkald vises helt øverst i listen og er markeret med en rød bjælke.

Telefonbog

I telefonbogen vises alle dine telefonkontakter. Til forskel fra en tastaturtelefon indeholder en kontakt mere end blot telefonnummeret.

Du kan også gemme et billede af personen, e-mailadresser og personens fødselsdato.

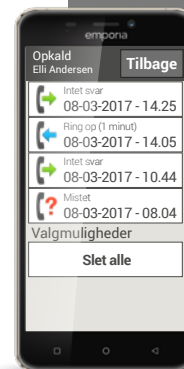
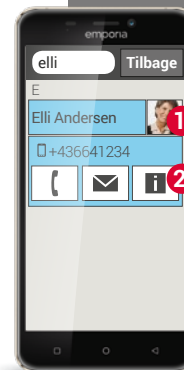
Hvordan opretter jeg en ny kontakt?

Når du vil oprette en ny kontakt, trykker du på **Telefonbogen** og derefter på **Tilføj kontakt**. Nu kan du tilknytte fornavn, efternavn, telefonnummer og øvrige oplysninger til kontakten.

Hvis du på et tidspunkt har behov for at ændre oplysninger for en kontakt, f.eks. fordi kontakten har fået nyt telefonnummer, trykker du på symbolet med ansigtet **1** eller på billedet af kontakten ved siden af navnet. Derefter trykker du på **i** **2** på sort baggrund.

Hvis du vælger **Rediger**, kan du ændre alle oplysninger inklusive billedet. Husk at gemme!

I oplysningerne til den pågældende kontakt finder du også en **Opkaldsliste**. Her kan du se hver eneste telefonsamtale med denne person: Hvilken dag fandt samtalen sted, på hvilket tidspunkt, hvor længe varede samtalen, blev du ringet op, har du ringet personen op, eller har du ikke besvaret opkaldet og dermed mistet det.

Tip!

Der kan ikke gemmes kontakter med flere numre på SIM-kortet. Derfor bliver en kontakt med flere numre gemt i flere separate kontakter. Det problem kan du undgå ved at overføre kontakterne med en vcf-fil eller via Bluetooth.

Hvordan kan jeg overføre mine kontakter fra den gamle telefon til min smartphone?

Det nemmeste er at medtage dine gamle kontakter til din nye telefon via SIM-kortet. Til det formål gemmer du alle kontakter fra den gamle telefon på SIM-kortet, som du herefter sætter ind i din smartphone.

Nu kan du **importere** kontakterne **fra SIM-kortet**.

Du kan også **eksportere** kontakterne fra din gamle telefon til **en vcf-fil**. Det er et særligt format, som du kan bruge til at åbne kontakter på forskellige enheder med. Overfør vcf-filen til smartphonen med et eksternt hukommelseskort, eller etabler en **Bluetooth-forbindelse** fra den gamle til den nye mobil.

Tip!

Du finder en trinvis vejledning til eksport af en vcf-fil på www.emporia.eu/faq.

Du kan også overføre kontakterne fra den gamle telefon **til din PC** og derfra overføre til den nye telefon.

Hvis du imidlertid bruger et nyt SIM-kort, fordi du f.eks. har købt et nyt abonnement til din smartphone, findes der andre muligheder. Forhandleren kan ved hjælp af en **SIMCard-Reader** overføre data fra ét SIM-kort til et andet.

Hvordan kan jeg passe på mine kontakter?

Det kan anbefales med jævne mellemrum at tage en sikkerhedskopi af alle kontakter, f.eks. i en **vcf-fil**. Kopiér filen til et hukommelseskort, og opbevar det et sikkert sted. Hvis du mister din smartphone, kan du let genetablere dine kontakter.

Så snart du har oprettet en **Google-konto**, kan du også gemme dine kontakter dér. *Læs mere i kapitlet »Hvordan opretter jeg en ny Google-konto?« fra side 82.*

Hvor er mine kontakter gemt?

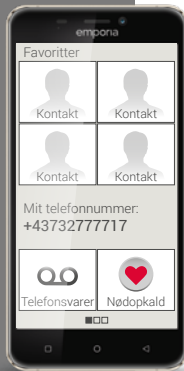
Mens kontakterne på en tastaturtelefon enten er gemt på **SIM-kortet** eller på **telefonen**, er der **flere måder** at gemme en kontakt på smartphonen.

Når du forbinder din smartphone med din e-mailkonto, kan kontakterne også **synkroniseres** med din smartphone på den måde. Også apps, som f.eks. WhatsApp kan være en kilde til kontakter. Du kan indrette din telefonbog sådan, at kilden til en kontakt bliver vist.

Tip!

På nogle apps bliver du spurgt ved installationen, om du vil synkronisere appens kontakter med din smartphone. Vær opmærksom på det, og træf et bevidst valg!

Hvordan kan jeg gemme mine primære kontakter som foretrukne?

Hvis du trækker fingeren mod højre på startskærmen, vises i venstre side et nyt oversigtsbillede – den **personlige skærm**.

Her har du mulighed for at oprette fire af de kontakter, som du allerede har gemt i telefonbogen, som **foretrukne**. Du kan ringe til en af dine foretrukne kontakter ved blot at trække fingeren én gang over skærmen og trykke én gang.

Du kan også gemme dit eget opkaldsnummer og ringe til **Mailbox** (telefon-svareren) herfra. Også **nødopkaldsfunktionen** kan her indstilles efter dine personlige behov.

Brug følgende eksempler til at øve dig, og skriv ned, hvordan du har løst opgaven, og hvordan det er gået.

1) Gem et telefonnummer som en ny kontakt.

---

2) Tilføj flere oplysninger til en eksisterende kontakt, f.eks. et billede eller en e-mailadresse.

---

3) Foretag et opkald, og aktivér højttalerfunktionen under samtalen.

---

4) Gem én af dine kontakter under foretrukne.

Tip!

Du kan finde vejledning til at løse opgaverne på internettet under www.emporia.eu/faq

Det noterer jeg mig!

Tip!

På de gængse smartphones informerer hver enkelt app om nye aktiviteter ved hjælp af notifikationer.

På emporia smartphone samler **Info-Center** på startskærmen alle notifikationer fra alle apps. På den måde får du et bedre overblik og overser ikke noget.

Sms-beskeder

I dag afløses sms i stigende grad af Messenger¹⁾-tjenester. Det er dog stadig praktisk at kunne sms'e, f.eks. hvis du vil sende en besked til en kontakt, som ikke har en smartphone. Sms virker også, selvom man ikke kan modtage data.

Hvad er forskellen på sms, mms, e-mail, Messenger-programmer og notifikationer²⁾?

- › **Sms** er et format til korte beskeder (Short Message Service), som du kun kan sende tekstbeskeder med.
- › **Mms** (Multimedia Messaging Service) er en sms, som kan medsende små datamængder som f.eks. billeder.
- › **E-mail** er et beskedesystem, som man primært kender fra sin PC. Her har du brug for en e-mailadresse.
- › **Messenger**-programmer er apps, som er udviklet til brug på smartphones. Der findes mange forskellige Messenger-apps, f.eks. Whats App.
- › **Notifikationer** kalder man de beskeder, som din smartphone benytter til at informere dig om aktiviteter på din telefon.

1) Messenger [mesindzær]

1) Skriv en tekstbesked, og send den til én af dine kontakter.

---

2) Videre send en sms, som du har modtaget, til én af dine kontakter.

Tip!

Når du trykker i længere tid på beskeden, vises yderligere funktioner!

3) Slet en enkelt besked.

---

4) Slet hele historikken af sms-beskeder med en kontakt.

Det noterer jeg mig!

Smil til kameraet.

Billeder, videoer og selfier

Hver dag byder på mange dejlige øjeblikke. Med din smartphone kan du gemme disse øjeblikke i form af billeder og videoer og til enhver tid dele dem med dem, du holder af. Du skal bruge særligt udviklede apps (f.eks. WhatsApp) eller et e-mailprogram til at **sende eller modtage** billeder.

Du kan også optage korte videosekvenser på din smartphone. Til det formål kan du ændre kamera-appen til et **videokamera**.

Du har sikkert set, hvordan en person strækker sin smartphone væk fra kroppen med én hånd - hun eller han tager en selfie.

En selfie er et **selvportræt**. Man forsøger her at få en passende afstand mellem kameraet på smartphonen og sit eget ansigt. På den måde kan man tage fine **snapshots** af enkeltpersoner eller grupper af mennesker.

Prøv det! Du vil opleve, at det er rigtig sjovt at tage selfies!

Fotoalbum (galleri)

Dine optagelser gemmes på din smartphone i et galleri, som er en form for **elektronisk fotoalbum**. Her er billeder og videoer overskueligt organiserede, så du let kan finde dem igen.

Hvordan aktiverer jeg kameraet?

Her har du flere muligheder:

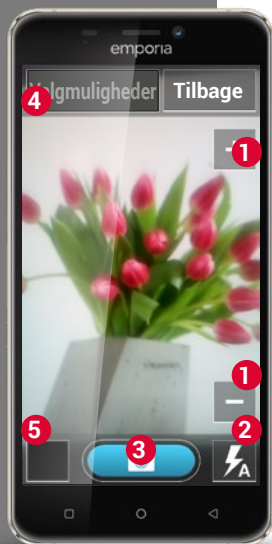
- > **1 App-siden:** Træk fingeren fra højre mod venstre på startskærmen for at åbne app-siden. Tryk derefter på **Alle apps** og dernæst på kamerasymbolet, hvorefter **kamera**-appen åbnes
- > **2 i fotoalbummet:** Åbn fotoalbummet på startskærmen, og tryk på **Tag billede**.
- > **3 Kamera-knap:** På siden af emporia S1 findes en knap med kamera-funktion. Når du trykker på denne knap, åbnes **kamera**-appen automatisk.

Første gang du åbner kamera-appen, vises spørgsmålet **Skal billedplaceringer huskes?** på din skærm. Denne funktion giver dig mulighed for at gemme billedets optagested sammen med billedet.

Efterfølgende viser din smartphone dig, hvor hvert enkelt af dine billeder blev taget. Det er en fantastisk mulighed for at huske, hvor man har været, også efter længere tid.

Ønsker du, at optagestederne bliver gemt automatisk, svarer du **Ja** til spørgsmålet. I modsat fald svarer du **Nej tak**.

Hvordan tager jeg et billede?

Nu åbnes **kamera**-appen. Skærmen viser dig automatisk det aktuelle billedmotiv. Det vil sige det motiv, som du for øjeblikket har kameraobjektivet vendt imod (i dette tilfælde en blomsterbuket).

Samtidig ser du optisk fremhævede menu punkter til indstilling af kameraoptagelsen. Disse indstillinger hjælper dig til at opnå den bedst mulige billedkvalitet.

- 1 **Zoom:** Med tasterne **+** og **-** har du mulighed for at vælge det billedudsnit, som du gerne vil fotografere.
  - > med **+** zoomer du billedet tættere på (= forstørret)
  - > med **-** zoomer du billedet længere væk (= formindsker)
- 2 **Blitz-indstillinger:** Ved at trykke en eller flere gange på blitz-symbolet kan du vælge mellem **Blitz til**, **Blitz fra** eller **Automatisk blitz**. I sidstnævnte tilfælde aktiveres blitz, når det omgivende lys er for svagt.
- 3 **Udløser:** Tryk på kamerasymbolet i det blå felt for at tage et billede.
- 4 **Valgmuligheder:** Skift til frontkamera til selfie-optagelser eller videomodus til filmoptagelser.
- 5 **Fotoalbum:** Her vises det/den seneste foto/video, som du har taget, i lille format. Hvis du trykker her, kommer du direkte til fotoalbummet.

Hvordan tager jeg en selfie?

Når du vil tage en selfie, skifter du i **Valgmuligheder** fra det bagudvendte kamera (på bagsiden af smartphonen) til **Frontkameraet** (på forsiden af smartphonen). På den måde ser du dig selv på skærmen, som om du så dig selv i spejlet, og det bliver meget lettere at tage en selfie!

Tip!

På emporia S1 kan du også udløse optagelsen med kamera-knappen på kabinettet. Det er virkelig praktisk til selfies, da du kan tage billedet med den hånd, som du holder smartphonen med.

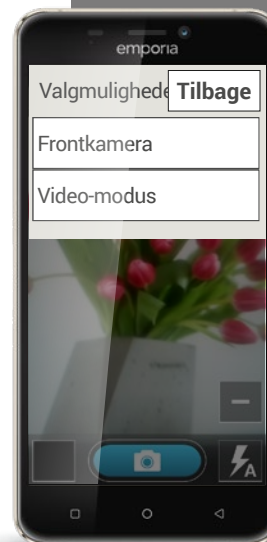
Hvordan optager jeg en video?

Skift til **Video-modus** under **Valgmuligheder**. Også i video-modus kan du enten bruge hovedkameraet eller frontkameraet til en selfie.

For at starte en optagelse trykker du på det røde felt med filmkamera-symbolet. Øverst til venstre kan du se, hvor længe optagelsen har varet indtil nu. For at stoppe trykker du igen på det røde felt.

Tip!

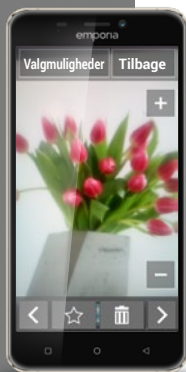
Du kan også ændre billedstørrelsen for fotooptagelserne under **Valgmuligheder**.

Tip!

Hvis du trykker kortvarigt på et billede, vises et sidehoved og en sidefod med valgmulighederne.

Disse forsvinder dog igen efter få sekunder. Hvis du trykker hurtigt to gange på billedet, dvs. dobbeltklikker, zoomer du enten ind eller ud på billedet.

Hvor finder jeg det billede, som jeg har taget med min smartphone?

Når du har taget et billede, bliver det automatisk gemt i fotoalbummet. Du kan også se det **aktuelle billede** i det lille vindue fornedet på skærmen. Hvis du trykker på det lille vindue, åbnes det billede, du har taget sidst. Nu kan du gøre følgende med billedet:

- › **Papirkurv:** Tryk på dette symbol for at slette billedet.
- › **Stjerne:** Med stjernen kan du markere et billede som et foretrukket billede, det vil sige en form for "yndlingsbillede". Foretrukne billeder vises helt forrest i fotoalbummet. På den måde kan du let finde billeder igen, som er vigtige for dig.
- › **Pile:** Tryk på pilene for at bladre i fotoalbummet og skifte til hhv. det næste eller det forrige billede. Du opnår præcis det samme, når du trækker fingeren enten mod venstre eller højre.

Du kan også til enhver tid åbne fotoalbummet fra startskærmen. I **fotoalbummet** får du vist alle billeder i lille format. Du kan indstille, hvor mange billeder der bliver vist på én gang i en **oversigt**, med tasterne +/-, som vises kortvarigt, når du åbner albummet. Hvis du trykker på et enkelt billede, bliver det forstørret og vist på hele skærmen.

Hvordan kan jeg redigere et billede?

I menuen **Valgmuligheder** kan du også se, hvad du kan gøre med det viste billede.

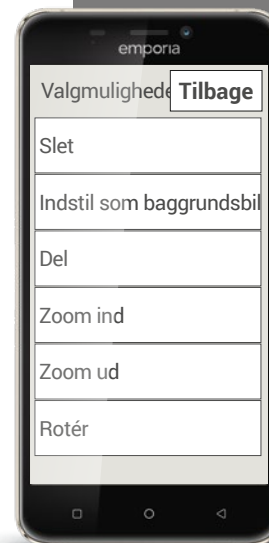
Du kan:

- > Slette billedet.
- > Vælge billedet som baggrundsbillede til skærmen på din smartphone.
- > Dele billedet, det vil sige sende det til andre.
- > Forstørre, formindske eller rotere billedet.

Hvis du ønsker at redigere dine billeder yderligere, findes der en række **apps**, du kan bruge til det.

Tip! De mest benyttede apps fra Play Store til billedbehandling er: **PhotoDirector**, **Snapseed**, **Photo Editor**

Er du tilfreds med det billede, du har taget? Så er du allerede i mål!
Du har taget et billede, som du til enhver tid kan se, redigere eller sende med din smartphone.

Hvordan gemmer jeg mine billeder?

Du kan til enhver tid forbinde smartphonen med en PC ved hjælp af det medfølgende USB-kabel. I indstillingerne skal du godkende USB-forbindelsen til overførsel af filer. Det skal du gøre ved hjælp af den meddelelse, som du får, når smartphonen sluttes til PC'en.

Nu vises smartphonen på PC'en som ekstern enhed, og du har adgang til telefonhukommelsen og i givet fald **hukommelseskortet**. Du finder dine billeder i mappen **DCIM**.

Du kan selvfølgelig også gemme dine billeder i **skyen**.

Det har den fordel, at billederne omgående bliver gemt, og du har adgang til dem fra en hvilken som helst enhed. Du skal installere f.eks. **Google Foto App** først. Du kan læse flere detaljer om **sikring** og **synkronisering** i oplysningerne om appen.

Hvordan sletter jeg billeder?

Du kan slette flere billeder på én gang i fotoalbummet.

- › Det gør du ved at trække fingeren helt ned i bunden af fotoalbummet. Her finder du feltet **Slet**.
- › Når du klikker på Slet, vises et tomt felt i alle billeder.
- › Nu kan du vælge et eller flere billeder ved at klikke i det tomme felt. Der vises et rødt X i feltet.
- › Sletteprocessen går først i gang, når du vælger det røde felt **Slet** øverst på skærmen. Du skal svare bekræftende på sikkerhedsspørgsmålet.

Det noterer jeg mig!

1) Tag et billede med mobilen, og skift billedstørrelsen.

---

2) Tag en selfie.

---

3) Åbn et billede, og forstør visningen.

---

4) Åbn et billede, og gem det under foretrukne.

---

5) Gem dine billeder fra smartphonen på din computer.

---

6) Anvend et af dine billeder som baggrundsbillede på startskærmen.

---

7) Slet et billede fra fotoalbummet.

---

8) Tag et billede, og send det til én af dine kontakter.

Tip!

I smartphone-verdenen taler man om at "dele", når man sender informationer til en anden.

Det noterer jeg mig!

Forhåndsinstallerede apps og indstillinger

- › Funktioner, som jeg ofte har brug for
f.eks.: vækkeur, Wi-Fi, mobildata, Bluetooth...
- › Indstillinger, jeg kun skal foretage én gang f.eks.:
ringetone, baggrundsbillede, skriftstørrelse...

Funktioner, som jeg ofte har brug for

Ud over de allerede beskrevne basisfunktioner finder du også mange andre forhåndsinstallerede apps. Måske har du også brugt **lommelygte**, **vækkeur**, **lommeregner** og **radio** på din tastaturtelefon for at gøre hverdagen lettere for dig selv. Disse funktioner har du selvfølgelig også til rådighed på din smartphone som forhåndsinstallerede apps.

Andre særdeles nyttige funktioner, som **vejr**-appen, **e-mail**-appen og **internet**-appen er også forhåndsinstallerede på smartphonen og kræver mobildata for at fungere korrekt.

Nogle af disse praktiske apps skal indstilles oftere end andre, og det kan gøres direkte på startskærmen med **Hurtig-indstillinger**. Når du klikker på tandhjulet på startskærmen, kan du slå vækkeuret til eller fra eller aktivere lydløs-funktionen direkte. Også funktioner som **Wi-Fi** og **mobildata** kan aktiveres eller deaktiveres direkte herfra. Feltet **Flere indstillinger** viser de øvrige apps, som man kan slå til og fra, f.eks. Bluetooth.

Tip!

Du kan ikke kun vælge med feltet til/fra! Hvis du f.eks. klikker på ordet **Vækkeur**, åbnes **vækkeur**-appen, og du kan gemme en ny alarmtid.

Indstillinger, jeg kun skal foretage én gang

Vil du gerne sætte din smartphone op, så den passer til dine personlige behov?

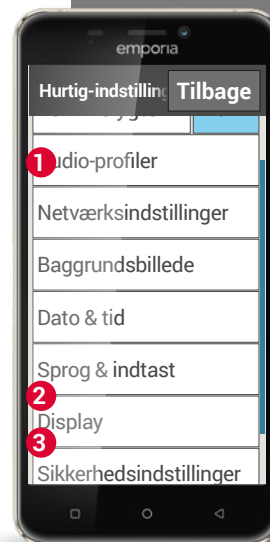
Med få greb kan du ændre **ringetonen**, give startskærmen et personligt **baggrundsbillede** eller ændre **skriftstørrelsen**. Mange af disse konfigurationer kan du også finde i Hurtigindstillingerne.

Du kan roligt kaste dig ud i at eksperimentere lidt med indstillingerne. Prøv simpelthen de forskellige muligheder af, og se, hvad du synes om resultatet.

Tip!

Når du afprøver nye indstillinger, er det en god ide at skrive ned, hvordan du har foretaget ændringerne. På den måde er det let at finde indstillingen igen og eventuelt fortryde den. Du finder en trinvis vejledning til mange indstillinger på www.emporia.eu/faq.

- 1 Under **Audio-profiler** kan du f.eks. indstille lydstyrken, ringetonen og beskedtonen (standardlyd for underretninger).
- 2 Du kan variere skriftstørrelsen på **Display** og f.eks. indstille tiden, før displayet slukkes.
- 3 I **Sikkerhedsindstillinger** kan du aktivere en skærmlås, som åbnes med en talkode eller ved at trække fingeren hen over skærmen, samt konfigurere pinkoden til SIM-kortlåsen.

Det noterer jeg mig!

1) Indstil vækkeuret til det ønskede tidspunkt.

---

2) Skift ringetonen til en anden.

---

3) Sæt telefonen på lydløs. Angiv, at telefonen skal ringe igen om en time.

---

4) Skift baggrundsbilledet på startskærmen til et af dine egne billeder.

---

5) Indstil skriftstørrelsen til en anden størrelse.

---

6) Kontrollér, om funktionen **Roter skærm automatisk** er aktiveret.

---

7) Tilpas hvor lang tid, der går, før skærmen går i dvale.

---

8) Indstil skærmlåsen til at åbne, når fingeren **trækkes hen over skærmen**.

Tip!

Notér talkoden, som du har indtastet som sikkerhedslås!

---

9) Forbind en bluetooth-kompatibel enhed med smartphonen, f.eks. et headset (høretelefoner) til håndfri samtale.

Tip!

Du kan finde vejledning til at løse opgaverne på internettet under www.emporia.eu/fag

Det noterer jeg mig!

Apps fra internettet

- › App Installer
- › Google Play Store

Tip!

Kontrollér din internetforbindelse, hvis ikke der oprettes en liste i **App Installer**. Læs mere i kapitlet »Hvordan ser jeg, om smartphonen er klar til brug?« fra side 41.

Nu er tiden kommet til, at du tør installere din første app fra internettet! Du skal ikke holde dig tilbage, det er faktisk ret let – og med lidt øvelse og regelmæssig brug vil det snart være en selvfølge for dig at udnytte fordelene ved internettet.

App Installer

App Installer gør det let for dig at lære app-verdenen at kende! Træk fingeren hen over startskærmen til app-siden, tryk på **Alle apps**, og åbn **App Installer**. Nu åbnes en liste med særligt populære og nyttige apps.

Før du kan hente din første app, skal du af tekniske årsager installere **Google Services** på din emporiaS1. Det gør du på følgende måde:

- › Klik på **Google Services** øverst i App Installer-listen.
- › Filen "Google Services.Zip" bliver downloadet, det kan tage et par minutter. Vent på, at filen er downloadet.
- › Nu bliver du bedt om at genstarte telefonen.
- › Smartphonen genstarter og foretager opdateringer.
- › Startskærmen bliver vist, og nu er installationen afsluttet.
- › I listen over alle apps finder du nu **Gmail**, **Google indstillinger** og **Play Store**.
- › Åbn **App Installer** igen, og vælg en app, som du gerne vil installere.

Hvordan kan jeg installere apps, som ikke findes i App Installer?

Ved hjælp af **Play Store**, som du allerede har downloadet med Google Services i **App Installer**, har du adgang til Android-verdenens utallige apps.

Når du benytter Play Store for første gang, skal du **registrere** dig hos Google ved at oprette en Google-konto. Du kan sammenligne det med at give Google dit visitkort. Denne konto er gratis og en forudsætning for, at du kan downloade apps ved hjælp af Play Store.

Har du allerede en **Google-konto**? Så kan du bruge den til at tilslutte din smartphone. Det kræver en Gmail-adresse med endelsen @gmail.com og den tilhørende adgangskode.

Tip!

Du får ikke automatiske opdateringer til apps fra App Installer. Det betyder, at du kan opleve, at en app efter nogen tid ikke længere fungerer helt problemfrit. Du kan opdatere ved at logge ind hos Google og søge efter nye app-versioner i Play Store.

Tip!

Notér din Gmail-adresse og adgangskoden præcist, og opbevar dem et sikkert sted. Vær opmærksom på, at der også skal skelnes mellem store og små bogstaver.

Hvis du mister din mobil, kan du få adgang til din Google-konto fra en anden enhed og genoprette de gemte data – men kun hvis du har dine adgangsgoplysninger!

Hvordan opretter jeg en ny Google-konto?

Sørg først for, at du har internetforbindelse. Herefter trykker du på **Opret ny**. Du bliver bedt om at indtaste dit navn. Klik på indtastningsfeltet, og indtast **fornavn** og **efternavn** separat. For at identificere dig indtaster du dit telefonnummer. Du modtager nu en kode via sms, som overføres automatisk. Du bliver bedt om at indtaste din fødselsdato og dit køn. Næste trin er at vælge brugernavn. Sammen med den obligatoriske endelse @gmail.com fastlægger du på den måde din **personlige Gmail-adresse**.

Tip!

Når du vælger brugernavn, skal du være opmærksom på, at mange adresser allerede er taget i brug. Måske er din ønskeadresse allerede taget, så kan du eventuelt forsøge med en kombination af dit navn og dit fødselsår.

Når du har valgt et tilgængeligt brugernavn, bliver du bedt om at oprette en **adgangskode** til Gmail-adressen. Adgangskoden skal være mindst 8 tegn lang for at opfylde de basale sikkerhedsregler. Det anbefales også at inkorporere både tal og specialtegn.

Nu skal du indtaste adgangskoden igen for at udelukke mulige trykfejl.

For at færdiggøre kontoen skal du acceptere **Vilkår og betingelser**, Privatlivspolitik og Vilkår og betingelser for Google Play.

Tip! En del ord er markeret: Det betyder, at du kan trykke på dem og få flere oplysninger om emnet.

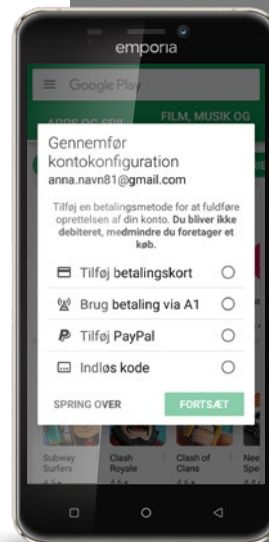
Hvis du er indforstået med betingelserne, accepterer du. Hvis ikke du er indforstået og annullerer, bliver der ikke oprettet en Google-konto, og du kan ikke downloade apps fra Play Store.

Efterfølgende åbnes et vindue med indholdet **Data kontrolleres**. Vær tålmodig, registreringen kan vare et par minutter.

I næste trin bliver du bedt om at indtaste oplysninger vedrørende **betalingsmidler**. Hvis du ikke har planer om at installere apps, der koster penge, kan det anbefales ikke at vælge en af de tre valgmuligheder – **Kredit-** eller **Debitkort**, **Afregning via netværksudbyder** eller **PayPal** – , men trykke på **Nej tak**. Du kan også konfigurere betalingsdetaljerne på et senere tidspunkt.

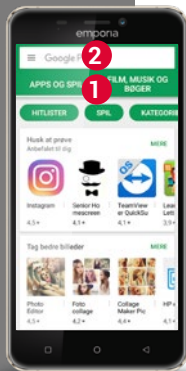
Nu bliver kontoen gemt, configurationen af Google-kontoen er afsluttet. Nu modtager du blot en **bekræftelsesmail** på din Gmail-adresse.

Tip! Du finder en trinvis vejledning med billeder til hvert enkelt installationsstrin på www.emporia.eu/faq.

Tip!

Vær opmærksom på, at en del apps kan lægge beslag på en stor del af arbejdshukommelsen eller lagerpladsen på telefonen. Hvis din smartphone pludselig reagerer langsomt, kan det anbefales at slette apps, som du ikke bruger.

Hvordan finder jeg interessante apps i Play Store?

Nu er du klar til at installere en hvilken som helst app på din smartphone! Åbn Play Store fra listen Alle apps.

Har du lyst til at se nærmere på, hvilke apps der kunne være interessante for dig? Udbuddet er forhåndssorteret i underkategorier **1** som **Spil**, **Film**, **Musik**, **Bøger** og **Underholdning**. Klik på de farvede menupunkter, og sæt i gang!

Har du fået anbefalet apps, eller vil du gerne søge inden for bestemte emner? Så trykker du på **søgefeltet** **2** foroven på skærmen, og indtaster et søgebegreb. Allerede når du har indtastet en bogstavkombination, får du en liste over nogle passende begreber. Hvis du klikker på et af dem, får du vist et udvalg af apps, der passer til dit søgebegreb.

Når du har fundet en app, som du gerne vil installere, trykker du på den. Tjek først, om appen er gratis eller koster penge.

Og nu er det din tur... Kig lidt rundt i udbuddet, og download en app, som du synes ser interessant ud.

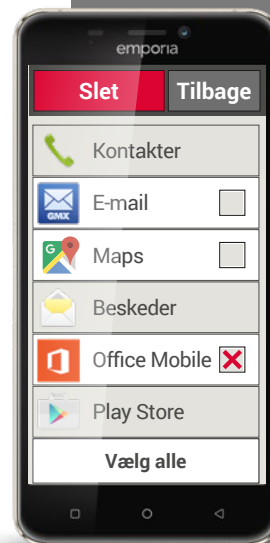
Hvordan sletter jeg apps, som jeg ikke længere har behov for?

Det er let at slette en app fra smartphonen igen:

- › Åbn **Alle apps**, og træk fingeren ned til bunden af listen. Her finder du feltet **Slet**.
- › Når du klikker på Slet, vises et tomt felt ved siden af alle de apps, som du har installeret, og som kan slettes igen.
- › Nu kan du vælge en eller flere apps ved at klikke i det tomme felt. Der vises et rødt X i feltet.
- › Sletteprocessen går først i gang, når du vælger det røde felt **Slet** øverst på skærmen. Du skal svare bekræftende på eventuelle sikkerhedsspørgsmål om, hvorvidt du virkelig ønsker at slette appen.

Tip!

Det kan anbefales at "rydde op" ind imellem og fjerne apps fra smartphonen, som du ikke bruger, for at holde arbejdshukommelsen fri.

Sociale netværk og Messenger-programmer

- › Hvordan bruger jeg WhatsApp?
- › Hvordan sender jeg en tekstbesked med WhatsApp?
- › Hvad kan jeg ellers bruge WhatsApp til?
- › Hvordan opretter jeg en gruppe med WhatsApp?

Hilsner langvejs fra

At holde kontakt til familie og venner er en meget vigtig del af livet. Med din smartphone har du mange nye muligheder for at kommunikere ved hjælp af sociale netværk og Messenger-programmer.

Tænk på et **socialt netværk** som en gruppe af mennesker, der er i kontakt med hinanden via en platform på internettet (f.eks. **Facebook**, **Twitter**).

Et **Messenger**-program anvendes først og fremmest til at sende tekstbeskeder og billeder. Mange programmer kan imidlertid også anvendes til at foretage opkald. Da en Messenger-besked sendes via internettet, dækkes omkostningerne af dit dataabonnement eller din internetadgang. Du skal ikke betale ekstra for at bruge et Messenger-program.

Messenger-programmer giver også mulighed for at samle enkelte **kontaktpersoner til grupper**. Hvis du har samlet din familie til en gruppe, er en enkelt besked tilstrækkeligt, da den automatisk bliver sendt til alle gruppemedlemmer. Det er selvfølgelig en forudsætning, at alle bruger det samme Messenger-program. En meget populær Messenger er f.eks. **WhatsApp**.

Tip!

Vær forsigtig, når du deler personlige eller følsomme data i sociale netværk, for "internettet glemmer aldrig!".

Hvordan bruger jeg WhatsApp?

Har du installeret **Messenger**-programmet WhatsApp på din smartphone?

Hvis ikke, kan du downloade appen fra **App Installer** eller **Play Store**.

Læs mere i kapitlet »Apps fra internettet« fra side 79. Du finder en trinvis vejledning med billeder på www.emporia.eu/faq.

Efter installationen kan du finde WhatsApp i listen **Alle apps**, når du trækker fingeren helt ned i bunden.

Når du har åbnet WhatsApp, kan du øverst på skærmen se menupunkterne

1 Foto, **2 Chats**, **3 Status** og **4 Opkald**.

Under **Opkald** og **Chats** finder du oplysninger om dine seneste samtaler og beskeder. Hvis du bruger WhatsApp for første gang, er begge menupunkter tomme.

Hvis du trykker på kartotekskort-symbolet i den grønne ring, åbnes automatisk en liste med alle personer fra din telefonbog, som også bruger WhatsApp.

Tip!

Med WhatsApp kan du kun kommunikere med personer, der også har installeret WhatsApp på deres smartphone. Spørg derfor på forhånd familie og venner, hvilken Messenger-app de bruger.

Tip!

Husk også at sende emoticons/smileyer med din tekst for at vise dine følelser!

Disse små symboler finder du, når du i tekstindtastningsfeltet trykker på smiley-symbolet.

Hvordan sender jeg en tekstbesked med WhatsApp?

- › Tryk i WhatsApp-startskærmen på fanebladet **Chats** og derefter på symbolet i den grønne cirkel foruden til højre.
- › Nu kan du **finde kontakten**, som du gerne vil sende en besked. Dine kontakter vises med det navn, som du har gemt personen med i din telefonbog.
- › Du kan også finde den ønskede kontaktperson med søgefunktionen . Så snart nogle **bogstaver er indtastet**, forhåndssorterer WhatsApp passende kontakter. Hvis du trykker på en kontakt, åbnes **chatten**¹⁾, dvs. konversationen med denne person.
- › Tryk på tekstindtastningsfeltet, og skriv din besked.
- › Afsend beskeden ved at trykke på pile-symbolet i den **grønne cirkel** ved siden af tekstindtastningsfeltet.
Så snart der er afsendt en besked, bliver den vist i chathistorikken. Her ser du skiftevis dine beskeder og kontaktpersonens svar.

WhatsApp viser status for den afsendte besked: Hvis du kan se et gråt flueben til højre under den afsendte besked, er beskeden undervejs. Ved to grå flueben er beskeden ankommet hos din kontakt. Og ved to blå flueben har personen også læst beskeden. Men hvis du kan se et lille ursymbol, venter beskeden på at blive sendt. Måske har du ingen internetforbindelse netop nu? Tænk på, at WhatsApp kun fungerer med internetadgang!

1) Chat [tjad]

Hvad kan jeg ellers bruge WhatsApp til?

Hvis du ind imellem synes, at det tager for lang tid at skrive en besked, kan du blot sende en talebesked. Det kan du gøre med **mikrofonsymbolet** **5** i den grønne cirkel ved siden af tekstindtastningsfeltet.

Sådan optager du en talebesked:

- > Tryk og hold på mikrofonsymbolet, og tal samtidig.
- > Talebeskeden bliver sendt, så snart du giver slip på symbolet.

Vil du sende et billede eller en video med WhatsApp?

- > Åbn chatten med den person, som du gerne vil sende noget til.
- > Tryk på **hæfteklamme-symbolet** **4** i tekstindtastningsfeltet, og vælg det program, hvor filen er gemt.
- > Vælg derefter den pågældende fil, f.eks. et billede, og send det. Også billedet bliver vist i chathistorikken.

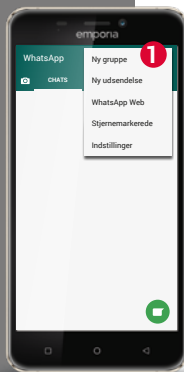
Med WhatsApp kan du gratis foretage opkald via internettet.

Tryk på telefonrør-symbolet **2** for at starte et taleopkald eller på kamerasymbolet **1** for at starte et videoopkald.

Hold dig ikke tilbage fra at prøve det hele af!

Også indstillingerne, som du kan åbne med symbolet **3** med de tre prikker, indeholder interessante muligheder: større skrift, forskellige beskedmuligheder, udformning af din helt egen profil på WhatsApp og meget andet.

Hvordan opretter jeg en gruppe med WhatsApp?

- › Du kan oprette en gruppe ved at trykke på symbolet med de tre prikker på startskærmen i WhatsApp. – Der åbnes en menu, heri vælger du **Ny gruppe** 1. Der åbnes et nyt skærmbillede.
- › Vælg nu de personer fra din kontaktliste, som du ønsker at føje til din gruppe.
- › Når du har valgt alle gruppens medlemmer, trykker du på den grønne cirkel med fluebenet. Gruppen bliver nu vist i chatlisten.
- › Overvej et navn til din gruppe, og skriv det i linjen **Indtast gruppe navn** 2. Du kan også tilknytte et passende foto til gruppen. Tryk på symbolet 3 og find et billede, du synes passer. Derefter trykker du på cirkelsymbolet med pilen. 4.

Tip!

Du kan til enhver tid tilføje flere kontakter til en eksisterende gruppe. Åbn gruppechatten, tryk på gruppenavnet i sidehovedet, og vælg yderligere gruppe-medlemmer.

- › Færdig. Nu har du oprettet en gruppe, som du kan se under menu-punktet **Chats**.

1) Installér WhatsApp på din smartphone.

---

2) Find en bekendts kontaktoplysninger, og skriv en tekstbesked.

---

3) Brug smileyer i en tekstbesked.

---

4) Send en talebesked.

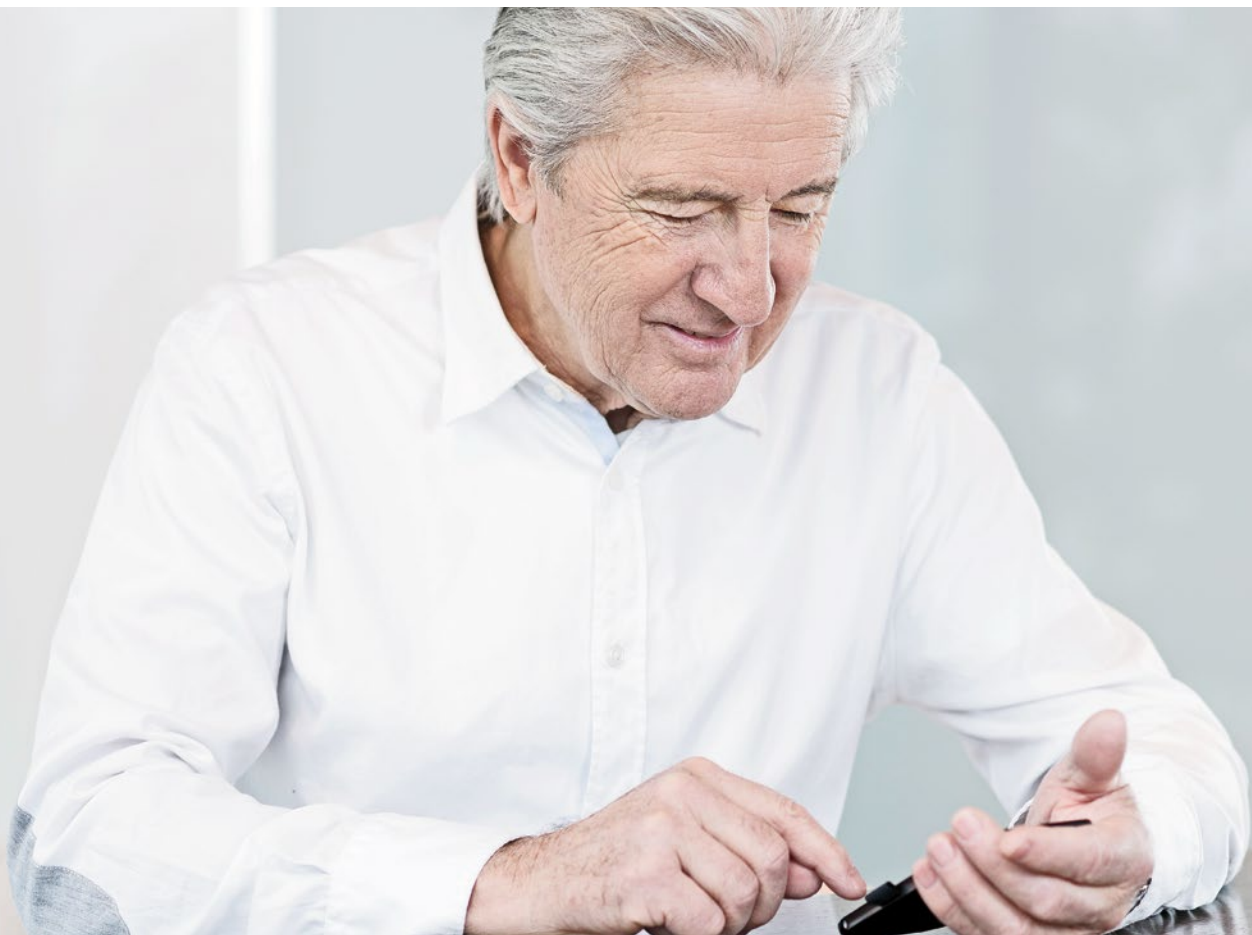
---

5) Opret en gruppe med venner eller familiemedlemmer.

Det noterer jeg mig!

E-mail på smartphone

- › Oprettelse af en e-mailkonto
- › Afsendelse en e-mail
- › Modtagelse af en e-mail

Endelig kan jeg nu også tjekke e-mails undervejs!

Hvis du er vant til at bruge e-mail på din computer, kan du også forbinde den eksisterende e-mailadresse med din smartphone. På den måde kan du til hver en tid, og uanset hvor du befinder dig, hente, læse og skrive e-mails.

Hvordan forbinder jeg min eksisterende e-mailkonto med min smartphone?

For at konfigurere e-mailkontoen på din smartphone skal du som det første bruge kontooplysningerne:

- › Hvordan lyder e-mailadressen?
- › Hvordan lyder den tilhørende adgangskode?

Selve e-mailadressen giver oplysninger om, hos hvilken udbyder du har oprettet din e-mailkonto. **@-tegnet**, som kaldes **snabel-a**, deler e-mailadressen i to dele: Den første del er dit navn eller en individuel betegnelse, den anden del står for e-mailudbyderen¹⁾. Hvis endelsen f.eks. er yahoo.de eller gmx.at, kan du se, at du benytter en konto med en gratis e-mailadresse hos en uafhængig udbyder – her Yahoo eller GMX.

Men måske er din e-mailadresse også en del af din internetaftale derhjemme? Endelsen @aon.at viser f.eks., at A1 er udbyderen.

Tip!

Det er nemmest at konfigurere en eksisterende e-mailkonto på din

smartphone ved hjælp af en app. Find navnet på din e-mailudbyder i Play Store, og installér en af de udbudte apps. Åbn appen, og indtast e-mailadressen og adgangskoden. Så er forbindelsen konfigureret.

Du kan også benytte emporia smartphones forhåndsinstallerede e-mailapp. Til konfiguration med denne app har du brug for følgende oplysninger:

- › Din egen **e-mailadresse**
- › **Adgangskoden** til din egen e-mailadresse
- › Den servertype, som e-mailadressen anvender (POP3, IMAP eller Exchange)
- › Oplysninger om serveren til **indgående e-mails** (POP3, IMAP):
Adresse, port og sikkerhedstype
- › Oplysninger om serveren til **udgående e-mails** (SMTP):
Adresse, port og sikkerhedstype

Ved konfiguration af e-mailkontoen kan det anbefales at vælge en sikkerhedstype med tilføjelsen **alle certifikater**. De nøjagtige oplysninger til disse indstillinger finder du i dokumentationen fra din e-mailudbyder, ved kombinationspakker kan det også være din internetudbyder.

Tip!

Hvis du ikke tidligere har haft en e-mailkonto, kan du blot bruge den Gmail-adresse, som du har konfigureret i forbindelse med installation af Google-kontoen. Du kan også gratis oprette en adresse mere hos en uafhængig udbyder.

Google-mail
(kaldet Gmail)

Outlook
(Hotmail)

Yahoo-mail

GMX-mail

WEB.DE-mail

Tip!

I **2** Cc-linjen indtaster du eventuelle modtagere, som skal have en kopi af e-mailen. Hvis du vil sende en e-mail samtidig til flere modtagere, som ikke skal se hinandens e-mailadresser, skriver du alle adresser i Bcc-linjen.

Hvor finder jeg en e-mail, jeg netop har modtaget?

Når du har modtaget en e-mail, blinker **LED-lyset** på din smartphone, og i Info-Center vises en besked.

Åbn **Info-Center**, og tryk på beskeden, så e-mailen bliver vist.

Du kan også åbne e-mailappen i listen **Alle apps** og komme direkte til **Indbakken**. Hver enkelt e-mailkonto er opdelt i forskellige mapper, f.eks. Indbakke, Sendte mails, Kladder osv. I den forhåndsinstallerede e-mailapp kan du skifte til andre mapper, når du trykker på feltet Indbakke.

Hvordan skriver jeg en ny e-mail?

Når du åbner en e-mailapp, kommer du for det meste direkte til Indbakken. I mange apps finder du her et **blyant-symbol**, som du bruger til at åbne indtastningsvinduet til at skrive en e-mail med. På den forhåndsinstallerede app fra emporia skal du trykke på feltet **Skriv e-mail**.

Nøjagtig ligesom når du skriver en e-mail på computeren, indtaster du nu modtageren i **1 Til-linjen**, indtaster et **3** emne, og skriver din besked i **4** tekstfeltet. Du kan også vedhæfte data som f.eks. billeder, og derefter sende e-mailen.

Navigation med smartphone

- › Hvordan aktiverer jeg GPS-lokalisering på min smartphone?
- › Hvordan kan jeg benytte smartphonen som navigationsenhed?
- › Hvordan finder jeg en rute med navigationsappen?
- › Hvordan bliver jeg navigeret frem til min destination?

Vejen er målet...

Ind imellem kan det være vanskeligt at orientere sig geografisk eller finde en bestemt adresse. Her er det særdeles praktisk, at man med sin smartphone også har en **navigationenhed** på sig. Uanset om du er til fods, på cyklen eller i bilen, så kan din smartphone vise dig den direkte vej til destinationen.

Med det **integrerede GPS¹⁾-system** kan smartphonen fastslå den aktuelle placering. GPS er et verdensomspændende lokaliseringssystem, der beregner en position ved hjælp af satellitter. For at lokaliseringen skal fungere korrekt skal din smartphone have frit udsyn til GPS-satellitterne, dvs. til himlen.

En ruteplanlægger har endda brug for tre forskellige **satellitssignaler** for at navigere nøjagtigt. Hvis GPS-signalet derfor ind imellem bliver forstyrret, når du opholder dig i bygninger eller tætte skove, må du ændre din position.

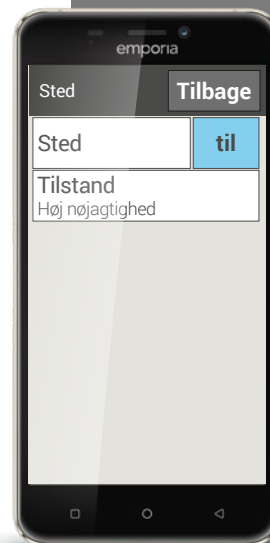
1) GPS [*gepe'ɛs*] – akronym for "Global Positioning System"

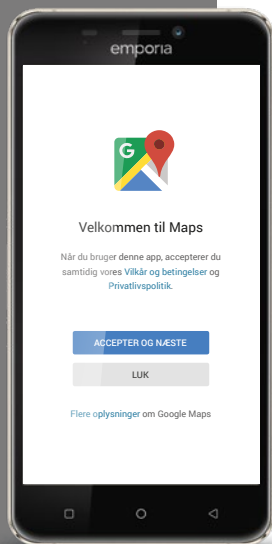
Hvordan aktiverer jeg GPS-lokalisering på min smartphone?

- Åbn Indstillinger, og slå **Sted til**.
Du har tre valgmuligheder, når det gælder nøjagtigheden til GPS-lokalisering:
- Ved **Høj nøjagtighed** beregnes din aktuelle placering ved hjælp af forskellige kilder, f.eks. også via mobilnetværket eller Wi-Fi-nettet.
- Ved **Batteribesparende** tilstand beregnes stedet i høj grad uden GPS, hvilket gør resultatet mindre præcist.
- Derimod bliver placeringen ved **Kun til enheder** udelukkende bestemt via GPS. Tænk på, at der kun i begrænset omfang kan etableres forbindelse til en GPS-satellit, når du opholder dig i bygninger.

Tip!

Lokaliseringsfunktionen kan være meget nyttig i nødsituationer. Hvis GPS-funktionen er aktiveret, kan lokaliseringen også benyttes af mange apps. Når du installerer apps, skal du være opmærksom på, om de kræver adgang til lokalisering. Slå derfor Sted **fra** igen, når du ikke længere har behov for navigationsfunktionen. På den måde sparer du også på batteriet.

Hvordan kan jeg benytte smartphonen som navigationsenhed?

Når du har aktiveret GPS på din smartphone, har du brug for en egnet navigationsapp.

Tip!

En god og brugervenlig app er Google Maps. Du kan gratis downloade Google Maps i Google Play Store. *Læs mere i kapitlet »Apps fra internettet« fra side 79.*

Start Google Maps

- Når du har installeret Google Maps, åbner du appen.
- Når du åbner appen første gang, kan der blive vist forskellige beskeder eller spørgsmål. Læs disse grundigt igennem, før du accepterer.
- Nu åbner appen startside og er klar til brug.

Hvordan finder jeg en rute med navigationsappen?

> Åbn skærmen med **Ruteplanlæggeren** ved at trykke på dette symbol .

> Vælg først, hvilken **transportform** du benytter:

Bil

Offentlige transportmidler

Cykel

Til fods

> Tryk på **Vælg start** for at indtaste det sted, hvor din rute starter.

Hvis du har aktiveret GPS på din smartphone, og din placering er beregnet, anvendes dette sted som dit udgangspunkt.

> Tryk på **Vælg destination** for at indtaste den ønskede destinationsadresse. Din smartphone hjælper dig med indtastning af destinations- og udgangsadresse.

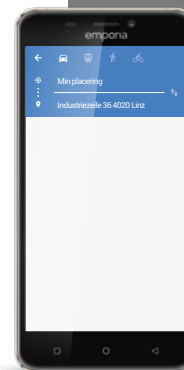
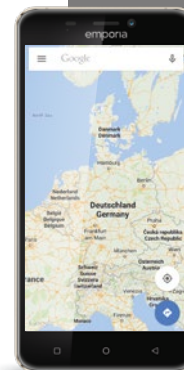
> Når du har indtastet udgangs- og destinationsadresse, går rutesøgningen automatisk i gang. Du kan også til enhver tid sætte en manuel søgning i gang ved at trykke på **Søg**.

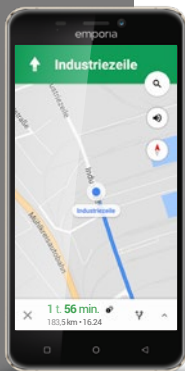
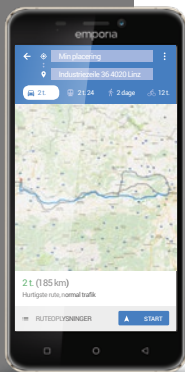
> Hvis du ønsker at **gå tilbage**, fordi du for eksempel gerne vil ændre indtastningerne, trykker du øverst til venstre på pilen .

> Nu vises den anbefalede rute markeret med blå. Desuden vises alternative ruter med gråt. Hvis du hellere vil følge en af de grå ruter, klikker du blot på den ønskede rute.

Tip!

I funktionerne kan du for eksempel indstille, at du ønsker at undgå betalingsveje på en rute.

Hvordan bliver jeg navigeret frem til min destination?

- › Når du er tilfreds med ruten, trykker du på pilesymbolet >> nederst til højre.
- › Nu føres du etapevis til din destination. Den aktuelle etape vises øverst i skærbilledet, mens næste etape står med småt nedenunder.
- › Pilen ↑ viser din aktuelle placering. Når du bevæger dig, bevæger pilen sig også.
- › Ud over visningen på skærmen får du også ruten læst op. På den måde er du ikke nødt til hele tiden at se på skærmen, hvilket øger sikkerheden.
- › Hvis du har set nærmere på ruten på forhånd, eller ved en fejl er kommet til at trykke på skærmen, kommer du altid tilbage til navigationen ved at trykke på **Fortsæt**.

Tip!

Stol aldrig blindt på oplysningerne i navigationsappen! Din smartphone viser dig ruter, som er baseret på gemt kortmateriale. Hvis veje har ændret sig, varer det ofte et stykke tid, før ændringerne slår igennem i kortmateriale.

1) Installér Google Maps fra Play Store.

---

2) Find din aktuelle position ved hjælp af Google Maps.

---

3) Find en rute fra München til Wien med bilen.

---

4) Vælg en alternativ rute fra München til Wien uden betalingsveje.

Det noterer jeg mig!

A vertical sheet of graph paper with a grid pattern. The top edge has a scalloped border. The text 'Det noterer jeg mig!' is written in blue ink at the top left of the grid.

Sikkerhed med smartphone og internettet

- › Sikkerhed mod beskadigelse
- › Sundhedsmæssig sikkerhed
- › Sikkerhed mod misbrug
- › Sikkerhed mod uforudsete omkostninger
- › Sikkerhed mod datamisbrug
- › Hvad er en phishing-e-mail?

Hvad skal jeg være opmærksom på, så min smartphone er sikker?

Det er helt normalt, at man ind imellem føler sig usikker, når man beskæftiger sig med teknologi, man ikke er fortrolig med. Det skal ikke afholde dig fra at bruge din smartphone og udnytte fordelene ved internettet og mobil kommunikation! Hvis du overholder følgende gode råd, behøver du ikke bekymre dig længere – sikkerhed på internettet kan også læres!

Sikkerhed mod beskadigelse

Din smartphones mest følsomme del er displayet. Med en **beskyttelsesfilm** kan du beskytte glasoverfladen mod ridser og skader, der kan opstå, hvis man taber telefonen. Desuden fås der **covers eller etuier**, som ikke kun gør din mobil mere personlig, men også beskytter den mod at blive beskadiget.

Sundhedsmæssig sikkerhed

Moderne mobiltelefoner skal hvad angår strålingssikkerhed opfylde høje standarder for at leve op til **sundhedsstandarderne**. Du kan dog også selv gøre noget for at beskytte mod stråling:

- › Når du foretager et opkald, bør du undgå at holde mobilen op til øret, mens der **etableres forbindelse**. Strålingen er mest markant, mens forbindelsen etableres.
- › Brug et **headset** ved længere samtaler.
- › Hvis du bruger **pacemaker**, bør du ikke bære mobilen i nærheden af hjertet – f.eks. i den venstre brystlomme i jakken.

Sikkerhed mod misbrug

Hvad sker der, hvis din smartphone bliver stjålet? Generelt er **SIM-kortet** beskyttet med en **pinkode**, som er nødvendig for at låse smartphonen op, når den aktiveres. På den måde beskytter du dig mod, at en anden person foretager opkald og surfer for din regning.

En tyv kan imidlertid skifte SIM-kortet ud, og derefter bruge smartphonen igen. Det kan du beskytte dig mod ved at aktivere **skærmlåsen** og fastlægge en **PIN-kode**.

Sikkerhed mod uforudsete omkostninger

Frygten for, at der opstår uforudsete omkostninger på grund af forkert brug af smartphonen, er som regel højest i begyndelsen. Men du ved allerede, hvad du skal være opmærksom på: Dit **abonnement** skal indeholde en **datapakke**! På den måde kan du gå på internettet, og dataforbruget afregnes således én gang for alle via mobilnetværket. *Læs mere i kapitlet »Hvad kræver en smartphone for at virke?« fra side 13.*

Også risikoen for høje omkostninger på grund af **roaming** i udlandet kan du let undgå: Slå **mobildata fra i udlandet**, og brug kun Wi-Fi til at komme på internettet.

Når du downloader apps fra Play Store, kan du primært vælge **gratis apps**. Bemærk før installationen, om en app, som er gratis i begyndelsen, koster penge efter noget tid.

Tip!

Notér både pinkoden til SIM-kortet og koden til skærmen, og opbevar dem et sikkert sted. Hvis du glemmer koderne, kan du heller ikke selv få adgang til smartphonen!

Tip!

Oplys ingen kontooplysninger eller f.eks. PayPal-oplysninger, når du konfigurerer din Google-konto eller installerer apps. På den måde undgår du automatisk at installere apps, der koster penge.

Sikkerhed mod datamisbrug

Som uerfaren internet- og smartphonebruger gør man sig først og fremmest overvejelser om, hvad der sker med alle de oplysninger, som sendes frem og tilbage via mobile dataforbindelser. Man hører jo jævnligt forskellige skrækhistorier om datamisbrug. Vær opmærksom på følgende:

- › Offentliggør **ingen følsomme personlige oplysninger eller billeder** på sociale netværk som Facebook. Internettet glemmer aldrig!
- › Slå **GPS-lokalisering fra**, når du ikke bruger navigationsappen! På den måde undgår du, at installerede apps bruger lokaliseringsfunktionen, og sparer samtidig på batteriet.
- › Giv ikke apps lov til at gemme stedoplysninger om dig, da de som oftest anvendes til **skjulte reklameformål**. Hvis man kender de steder, hvor du oftest opholder dig, har man mulighed for at fastslå dine hobbyer, yndlingsforretninger eller personlige interesser. Derefter kan man sende dig skræddersyede reklametilbud.
- › Lad ikke **fremmede personer** installere apps på din smartphone, og lad aldrig din smartphone ligge uden opsyn på offentlige steder. Der findes **spionage-apps**, som ikke er synlige, efter at man har installeret dem.
- › Åbn ingen e-mails eller vedhæftede dokumenter fra ukendte afsendere, der er risiko for **phishing-e-mails**.

Hvad er en phishing-e-mail?

Ordet "phishing¹⁾" er et engelsk kunstord, som er sammensat af ordene **password** og **fishing**.

Phishing-e-mails sendes principielt kun med et formål:

De skal lokke dine personlige oplysninger som **adgangskoder** eller **bankoplysninger** fra dig.

Vær opmærksom på følgende "advarselssignaler", så du ikke falder i en fælde. Hvis et af følgende karakteristika passer på en e-mail, som du har modtaget, bør du omgående slette e-mailen:

- › Du kender ikke afsenderen af e-mailen.
- › Links i e-mailen fører dig til ukendte internetsider.
- › Teksten er fyldt med stave- og grammatikfejl.
- › E-mailteksten henvender sig ikke personligt til dig, men benytter for eksempel "Kære bruger/kunde".
- › Du opfordres til at oplyse personlige data og adgangskoder.

Hvis du selv håndterer din smartphone ansvarligt og bevidst og følger disse råd, kan du føle dig sikker.

1) Phishing [fɪʃɪŋ]

Nu kan vi for alvor komme i gang!

Fru Andersen og hr. Holm har nu lært de vigtigste funktioner på deres smartphone at kende – ligesom dig!

De store spørgsmålstegn i hovedet er forsvundet og har gjort plads til de første "smarte" erfaringer. Har du overvejet, hvor mange opgaver det allerede er lykkedes dig at klare?

Du har:

- › sendt en e-mail med din smartphone
- › downloadet en app
- › taget billeder og hentet dem frem fra fotoalbummet
- › anvendt smartphonen som navigationsenhed
- › oprettet en gruppe i en Messenger-app

Og alt sammen uden taster. Derfor kan man nu med rette sige:

Velkommen til den "smarte" verden!

Og husk på: Øvelse gør mester!

Afprøv nye apps, del billeder med mennesker, du holder af, eller prøv bare for sjov at bruge navigationsfunktionen, også selvom du kender vejen.

Og så opfordrer vi dig til at følge i fru Andersen og hr. Holms fodspor:

Nyd at bruge din smartphone!

